

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 16. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 17. marts 2023

Tidspunkt: kl. 11.30

Sted: vær. 2-133

Den 16. marts 2023

Dagsorden

1. Forelæggelse af den årlige handelspolitiske redegørelse
Forelæggelse ved udenrigsministeren
2. Rådsmøde nr. 3941 (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023
Udenrigsministeren forelægger dagsordenspunkterne 1-3
EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)
3. Rådsmøde nr. 3942 (almindelige anliggender) den 21. marts 2023
Forelæggelse ved udenrigsministeren
EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)
4. Rådsmøde nr. 3941 (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023
Fungerende forsvarsminister forelægger dagsordenspunkt 4

EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)

- FO 5. Rådsmøde nr. 3940 (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023
Forelæggelse ved ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri
EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)
- L 6. Drøftelse af udvalgets rejser i efteråret 2023
EUU alm. del (20222) – Bilag 316 (udkast til rejseplan)
- L 7. Drøftelse af Europa-Nævnets bevilling
EUU alm. del (20222) – Bilag 313 (notat om Europa-Nævnets bevilling)
- L 8. Godkendelse af program og dato for ekspertmøde om økonomisk styring
EUU alm. del (20222) – Bilag 296 (udkast til program)

- L 9. Godkendelse af rejserapport fra udvalgets rejse til Belfast og Dublin
EUU alm. del (20222) – Bilag 284 (rejserapport)
- L 10. Eventuelt

Der vedlægges foreløbige oversigter over de under punkt 2-5 nævnte møder.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FF =Forventet forhandlingsoplæg
FO =Forhandlingsoplæg
FL =Forventet lukket behandling
L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 3941 (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023

1. Ruslands aggression mod Ukraine
 - *Politisk drøftelse*
 - Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 2)
 - EUU alm. del (20222) – Bilag 286 (udvalgsmødereferat side 371, senest forelagt 10/2-23)

2. Tunesien
 - *Politisk drøftelse*
 - Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 4)

3. EU's strategisk kompas
 - *Politisk drøftelse*
 - HR (2021) 0174
 - Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 6)

4. EU-støtte til Ukraine
 - *Politisk drøftelse*
 - Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 8)

5. Eventuelt

6. Siden sidst

Dagsordenspunkterne 1 og 2 hører under Udenrigsministeriets ressort. Dagsordenspunkterne 3 og 4 er fælles ressort mellem Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet

Rådsmøde nr. 3942 (almindelige anliggender) den 21. marts 2023

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 23.-24. marts 2023 (udkast til konklusioner)
 - *Præsentation/ politisk drøftelse/ status*
 - Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 2)
 - Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)
 - Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)
 - Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

2. Relationerne mellem EU og Storbritannien
 - *Status*
 - KOM (2023) 0123
 - Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 4)
 - EUU alm. del (20222) – Bilag 181 (udvalgsmødereferat side 311, senest forelagt 20/1-23)
 - EUU alm. del (20191) – Bilag 428 (fortroligt udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt 6/2-20)
 - EUU alm. del (20161) – Bilag 675 (fortroligt udvalgsmødereferat side 957 FO, forhandlingsoplæg forelagt 21/4-17)

3. Det europæiske semester
 - *Præsentation*
 - KOM (2022) 0780
 - Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 7)

4. Den landespecifikke retsstatsdialog
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2022) 0500
 - Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 9)

5. Eventuelt

6. Siden sidst

Dagsordenspunkterne 1, 2 og 4 hører under Udenrigsministeriets ressort. Dagsordenspunkt 3 hører primært under Økonomiministeriets ressort.

Rådsmøde nr. 3940 (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023

1. Markedssituationen for landbrugsvarer
 - *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 3)
EUU alm. del (20222) – Bilag 200 (udvalgsmødereferat side 337, senest behandlet i EEU 27/1-23)
2. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet
 - *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 8)
Rådsmøde 3900 – Bilag 2 (skriftlige forelæggelse af 13/10-22)
3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og havpagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning
 - *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 0103
Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 15)
4. Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter
 - *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 0101
Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 20)
5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt Det Europæiske Regionsudvalg – EU handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri
 - *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*
KOM (2023) 0102
Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 24)
6. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg om energiomstilling af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor

– *Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter*

KOM (2023) 0100

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 29)

7. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2023/194 om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerifartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og 2024, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2023 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis

– *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*

KOM (2023) 0114

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 32)

EUU alm. del (2022) – Bilag 128 (udvalgsmødereferat side 244 FO, forhandlingsoplæg forelagt 9/12-22)

- FO 8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den Europæiske Unions geografiske betegnelser for vin, spiritus og landbrugsprodukter og kvalitetsordninger for landbrugsprodukter, om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/787 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1151/2012
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*

KOM (2022) 0134

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 36)

9. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om mærkning af økologisk kæledyrsfoder
- *Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.*

KOM (2022) 0659

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 40)

10. Eventuelt

11. Siden sidst

Alle punkterne hører under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.

Europaudvalget

Referat af 16. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 17. marts 2023

Tidspunkt: kl. 11.30

Sted: vær. 2-133

Til stede: Niels Flemming Hansen (KF) formand, Kasper Sand Kjær (S) næstformand, Henrik Møller (S), Mette Reissmann (S), Jeppe Kofod (S), Kim Valentin (V), Karin Liltorp (M), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Alexander Ryle (LA), Peter Kofod (DF), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL) og Theresa Scavenius (ALT).

Desuden deltog: Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen, fungerende forsvarsminister Troels Lund Poulsen og minister for fødevarer, landbrug og fiskeri Jacob Jensen.

Punkt 1. Forelæggelse af den årlige handelspolitiske redegørelse

Udenrigsministeren: Verden er forandret efter Ruslands ulovlige angrebskrig mod Ukraine. De handelsmønstre, som vi har kendt siden Murens fald, er under forandring. Presset på de internationale forsyningskæder er højt. Det skyldes ikke kun krigen i Ukraine og efterdønninger efter covid-19, men også stigende stormagtsrivalisering med Kina, der går som en rød tråd også gennem handelspolitikken. Det er geopolitikkens genkomst. Handelspolitik har altid været udenrigspolitik, men nu bliver også koblingerne til sikkerhedspolitikken stadig mere tydelige.

Globaliseringen er ikke aflyst, men der er tendens til øget regionalisering af samhandelsmønstre, og protektionistiske strømninger er taget til. Samtidig står vi over for at skulle håndtere to af de vigtigste samfundsomstillinger lige nu – nemlig på det grønne og det digitale område, hvor der er rift om kritiske ressourcer.

Det nye sikkerhedsbillede betyder også, at virksomheder skal navigere i større usikkerhed og kompleksitet. Krisehåndtering og politiske rammevilkår er flyttet ind i bestyrelseslokalerne.

Vi er vant til at handle med hinanden på kryds og tværs, men vi må sande, at EU på nogle kritiske områder er blevet for afhængig af omverdenen og af enkeltlande. Det risikerer at koste os dyrt og udfordre adgangen til strategisk vigtige råstoffer og teknologier.

De nye strømninger kalder på nye svar. Regeringen arbejder for en mere robust handels- og industripolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningsikkerhed og sikrer EU's rolle i morgendagens teknologier – uden at EU lukker sig om sig selv.

Når det gælder EU's handelspolitik, skal vi fastholde en grundlæggende åbenhed – åben handel er vigtig for vores udvikling og velstand. Men det er samtidig vores mål at gøre handelspolitikken

mere strategisk og i højere grad orienteret mod at imødegå geopolitiske udfordringer. Det vil vi konkret gøre ved at fremme ambitiøse handelsaftaler og økonomiske samarbejder med pålidelige globale partnere. Og ved at beskytte det indre marked og bekæmpe protektionisme og styrke lige konkurrencevilkår globalt.

I den kommende tid vil drøftelserne fortsætte i Det Europæiske Råd om en styrkelse af EU's globale konkurrenceevne og modstandskraft. Her skal handelspolitikken også spille en central rolle, sammen med industripolitikken og sektorpolitikkerne.

Jeg vil nu redegøre for udviklingen i den handelspolitiske dagsorden.

De nye globale rammevilkår har påvirket EU's handelspolitik det seneste år – helt konkret med de historisk hårde sanktioner med Rusland, herunder omfattende restriktioner i samhandlen. Og et spejlbillede på det er de nye midlertidige handelsliberaliseringer for Ukraine, der blev vedtaget sidste år. Siden krigen startede, er EU's andel af Ukraines eksport steget fra 40 pct. til over 70 pct. EU er uden sammenligning Ukraines største eksportmarked, og vores handelspolitiske støtte er meget vigtig. Kommissionen har fremsat forslag om en forlængelse af handelsliberaliseringerne, og det vil vi naturligvis støtte fra dansk side.

EU har de seneste år også vedtaget en række handelspolitiske instrumenter for at håndhæve rettigheder og forsvare os mod protektionisme og unfair handelspraksis, ikke mindst fra Kina. Trilogforhandlinger med Europa-Parlamentet er i gang om endnu et handelsinstrument (instrumentet til beskyttelse af Unionen og dens medlemsstater mod tredjelandes økonomiske tvang), som skal afværge og modvirke tredjelandes økonomiske tvang over for EU og EU's medlemslande.

Samtidig arbejder EU målrettet for at reducere sårbarheder og styrke vores modstandskraft. Vi ønsker ikke at erstatte russisk afhængighed med en ny afhængighed til anden side. Det kræver stabile og mere diversificerede forsyningskæder, bl.a. inden for kritiske råstoffer og mineraler samt kritiske teknologier som mikrochips. Det kan vi fremme gennem handelsaftaler og økonomiske partnerskaber med pålidelige globale partnere – samtidig med at EU skal kunne mere selv.

Derfor er det centralt, at EU fremmer ambitiøse handelsaftaler. I 2022 fik vi afsluttet forhandlingerne med New Zealand og med Chile. Nu skal vi arbejde for en hurtig ratificering af de to aftaler samt af aftalen med Mexico. Det samme gælder EU-Mercosur-aftalen, hvor vi nærmer os en afgørende fase i forhandlingerne om at sikre styrkede forpligtelser i forhold til klima og afskovning. Vi skal også have bragt forhandlingerne med Australien i mål i år. Og så skal vi intensivere forhandlingerne med Indien, Indonesien og andre ASEAN-lande samt Kenya.

Det er vigtigt, at vi går konstruktivt til værks – også hvad angår spørgsmålet om ratifikation. Hvis vi internt i EU ikke kan – eller vil – godkende de færdigforhandlede aftaler, underminerer det EU's internationale troværdighed og vores egen vækst, velstand og sikkerhed. Vi vil fra dansk side fortsat være pragmatiske med ratifikation af handelsaftaler i overensstemmelse med kompetencefordelingen mellem EU og medlemslandene. Det betyder bl.a., at vi ikke i overdreven grad skal sammenkoble til andre politikområder, når det komplicerer og forsinker urimeligt.

Regeringen støtter også et højt ambitionsniveau for bæredygtighedsdelen i EU's handelsaftaler og for deres bidrag til den grønne omstilling. Det gælder f.eks. EU-Mercosur-aftalen. Men igen skal vi

finde den rette balance. Vi har et godt udgangspunkt med Kommissionens revision af handlingsplanen om handel og bæredygtighed fra 2022. Ambitionerne skal være høje, men også realistiske, og de skal tilpasses fra land til land, så vi ikke risikerer at sætte os uden for indflydelse og overlader spillebanen til andre internationale aktører, som vi ikke nødvendigvis deler interesser og værdier med.

Det er klart, at vores forhold til USA står helt centralt – og endnu mere i lyset af geopolitikens genkomst. Det gælder også på det økonomiske og handelspolitiske område. USA er vores største eksportmarked, vigtigste allierede og strategiske partner. Ud over det sikkerhedspolitiske har vi en afgørende interesse i at styrke samarbejdet med USA om vigtige internationale dagsordener som f.eks. klima, men også i at udbygge samhandlen. Det gælder ikke mindst i de sektorer, hvor vores virksomheder har særlige kompetencer på den grønne omstilling.

Den amerikanske klimalovpakke Inflation Reduction Act (US IRA) og dens massive og delvist konkurrenceforvridende subsidier til grøn omstilling indebærer på samme tid store kommercielle muligheder for danske virksomheder, men også udfordringer for nogle danske og europæiske eksportvirksomheder og for investeringerne i den grønne omstilling i Europa. Det er en problemstilling, som jeg også tog op under mit nylige besøg i Washington D.C.

EU og USA har ingen interesse i en handelskonflikt og er derfor i tæt dialog om at afbøde nogle af disse udfordringer. Der arbejdes bl.a. på at indgå en mineralaftale, som skal sikre EU samme status som USA og USA's frihandelsaftalepartnere ved produktion af elbiler og batterier.

Herudover fortsætter samarbejdet i det transatlantiske Handels- og Teknologiråd (TTC) om handel og global økonomi, teknologi, digitalisering og standarder. Der blev holdt to højniveaumøder i 2022, og det næste ventes afholdt til sommer. Håndteringen af Rusland gennem tæt koordineret eksportkontrol har været et centralt tema, men vi arbejder også på et tættere transatlantisk samarbejde om forsyningskæder og bæredygtig handel inden for rammerne af TTC.

Til sidst vil jeg nævne, at uanset geopolitikens genkomst og en mere robust og strategisk handelspolitisk tilgang, er det fortsat centralt for Danmark, at der værnes om det regelbaserede multilaterale handelssystem. WTO er især vigtig for Danmark og dansk erhvervsliv, fordi den leverer forudsigelige rammer for dansk eksport. Selv om organisationen længe har været udfordret af uenighed mellem medlemmerne om vejen frem og det aktuelle geopolitiske klima, så vi på WTO's ministerkonference (MC12) i Genève sidste år, at systemet fortsat er i stand til at levere nye resultater.

Det kommende års tid frem mod den næste ministerkonference i Abu Dhabi i februar 2024 vil der især være fokus på at følge op på resultaterne fra MC12 og skabe yderligere resultater. Der skal bl.a. forhandles om reform af WTO med en revitalisering af organisationens delvist lammede tvistbilæggelsessystem, der er et centralt fundament for håndhævelsen af reglerne. Det er desværre op ad bakke ikke mindst på grund af modstand fra USA.

Regeringen støtter en proaktiv EU-tilgang generelt til de multilaterale forhandlinger.

Jeg ser frem til samarbejdet med udvalget om denne og de andre vigtige handelspolitiske dagsordener.

Søren Søndergaard: Tak for, at der er kommet en mere realistisk holdning til spørgsmålet om globalisering, og at der er kommet en mere realistisk holdning til opfattelsen af, at så længe vi handler med folk, er det ligegyldigt, hvad det er for nogle slyngler, så vil det bare gå fremad. Jeg vil gerne citere mig selv fra en debat i EU i 2011, hvor jeg udtalte: EU og de lande, som gør sig afhængige af energi fra Putins Rusland, er enten dybt naive eller støtter helt bevidst hans autoritære styre. Der var ikke bred opbakning til det synspunkt. Jeg var nærmest idiot, da jeg udtalte det. Det er interessant, at der nu lægges op til, at man trods alt ikke bare får fred og frihed og lyksalighed, fordi man handler med folk, men at man bliver nødt til at overveje, hvem man handler med. Det gør man jo helt tydeligt med Rusland nu – det er strålende.

Men jeg synes, der mangler nogle begreber i udenrigsministerens gennemgang, som udenrigsministeren gerne må udbygge. Det er begreber som demokrati, menneskerettigheder og lønmodtagerrettigheder. Hvordan spiller de ind i vores handelspolitik? Jeg synes, det er meget tydeligt, at idéen om, at man ved at handle med folk kan skaffe demokratiske regimer, har spillet fallit. Men hvad betyder det så for vores handel med udemokratiske regimer og vores afhængighedsgørelse af dem? Rusland er jo ikke det eneste land i verden, der kunne finde på at udnytte en position mod os.

Theresa Scavenius: Det lyder alt sammen rigtig pænt, men det er rigtig vigtigt, at vi taler om alle de dilemmaer, som Søren Søndergaard også er inde på. Alting går ikke hånd i hanke – nogle gange er det et dilemma, om man vil prioritere det ene eller det andet. Her er det miljø, klima, menneskerettigheder, lokale interesser versus de økonomiske interesser. Det er vigtigt, at vi i disse handelspolitiske og geopolitiske samtaler diskuterer vores prioriteringer. Ellers foregiver vi en virkelighed, som ikke findes, og så kommer vi til at stå i stampe. Som jeg kender systemet, prioriterer man typisk de økonomiske interesser, mens alt det andet bliver nedprioriteret. Det kan godt være, at det står et eller andet sted i programmet, men i virkeligheden bliver det ikke prioriteret. Det er den strategiske prioritering, der er vigtig at have for øje, når vi vælger samarbejdspartnere.

Vi skal også tænke mere over, hvordan vi i Danmark forholder os til Europas industriplan, som jo har sindssygt mange interessante, vigtige aspekter. Når vi snakker handelspolitik, handler det om vores konkurrenceevne. Men hvordan skaber vi god konkurrencekraft i Europa og i Danmark? Denne industriplan peger faktisk på, at den grønne omstilling vil være en måde at styrke den europæiske konkurrenceevne på, fordi det handler om at skabe sikker, billig energi, bl.a. ved vedvarende energikilder. Så hvis man synes, at handelspolitik og konkurrenceevne er vigtig, skal vi faktisk gå i gang med at kigge på energipolitikken. De siger også, at det er meget vigtigt, at vi har en menneskecentreret industripolitik, og at vi også bruger de offentlige ressourcer. Jeg synes, det er interessant, at ministerens fokus er på de bilaterale handelsaftaler. Men det er jo kun ét aspekt af mange ting, vi skal også kigge på vores indkøbspolitik, offentlig støtte, investeringer osv. Det er en vigtig del af samtalen for at opnå en effektiv handelspolitik, så vi ikke ender – som nogle af os godt vidste for 10 år siden – hvor vi endte med Rusland. Der er risici mange andre steder også.

Udenrigsministeren: Det var et meget inspirerende citat, der blev læst op om, at vi enten var dybt naive, eller også var vi nærmest bag Putin. Det var vel det første snarere end det andet trods alt. Det er rigtigt, at der har været en naivitet i troen på, at samhandel i sig selv skaber demokrati ud fra idéen om den gamle behovspyramide: Når der er kommet vækst og velstand og brød, så rækker

man ud efter universelle frihedsrettigheder – tænkte vi. Det har man ikke gjort. Det er der nogle, der har set før andre, og mit kompliment for det. Så skal vi forholde os til det nu.

Theresa Scavenius har en pointe i, at det er dilemmafyldt. Hvis vi kun handler med dem, som har de samme standarder som os selv på alle dimensioner – lønmodtagerrettigheder, menneskerettigheder, demokrati, bæredygtighed – så bliver det en lille klub, vi kan handle med. Derfor er det jo en balance.

Derfor er det vigtigt, at vi har den rollefordeling, hvor det er EU, der indgår handelsaftaler på medlemsstaternes vegne. Vi indgår jo ikke bilaterale danske handelsaftaler. EU kan åbne for et stort marked for andre lande, hvis vi indgår handelsaftaler, hvilket giver mulighed for at sætte nogle standarder, såsom at fremme klima, miljø og social bæredygtighed. Det indgår også i EU's handelspolitiske overvejelse. Senest har man set det i handelsaftalen med New Zealand, der blev forhandlet på plads i 2022, og som sætter den hidtil højeste standard for bæredygtighed.

De samme overvejelser ligger bag, at EU-Mercosur-aftalen ikke er ratificeret, fordi der har været en bekymring over bl.a. afskovning i Brasilien. Oven på præsidentskiftet i Brasilien og Lula da Silvas genkomst og hans mere progressive syn på den dagsorden er der nu foreslået et tillægsinstrument, hvor man – uden at genåbne selve aftalen – sætter to streger under parternes forpligtelser om bæredygtighed. Det er et konkret eksempel på, hvordan man kan fremme andre politikområder. Så demokrati, menneskerettigheder og lønmodtagerrettigheder er kriterier, der spiller ind. Spørgsmålet er så, hvordan det skal vejes af. Det kommer vi ikke nødvendigvis til at se helt ens på, hverken du og jeg, men nok heller ikke blandt EU's 27 lande. Nogle har en mere pragmatisk tilgang end andre. Jeg tror nu stadig væk, at den samlede effekt af disse dimensioner fremmes bedst på den lange bane ved at indgå aftaler med hinanden.

Til Theresa Scavenius: Nu er det jo snævert handelspolitik, vi diskuterer, men det er klart, at man også kan fremme disse hensyn mange andre steder. Det er jo det, der ligger i den robuste industripolitik og handelspolitik – vores egne indkøb og egen mulighed for at få en form for strategisk autonomi ved selv at dyrke muligheder for at få adgang til råstoffer, sjældne jordarter og hele det perspektiv, der kunne ligge i Grønland i den forbindelse. Så vi kan selvfølgelig ikke bare snævert diskutere handelspolitik uden også at diskutere de andre ting.

Kim Valentin: I Venstre har vi den holdning, at lærdommen ikke er, at vi ikke skal handle med folk, men at vi skal stille større krav, når vi handler med folk. Derfor er det godt, at vi er inde i en stor klub, der hedder EU, for så er det meget nemmere for os at komme igennem med de krav. Vi synes, det er en fantastisk idé at lave handelsaftaler gennem EU. Det skal vi blive ved med, og vi skal sætte lidt fart på dem – og på kravene.

EU-Mercosur-aftalen har efterhånden ligget i nogle år og ventet på juridiske vurderinger og oversættelser, men det kan man jo ikke rigtig blive ved med. Jeg hører, at problemet er afskovning og klima. Jeg har en fornemmelse af, at der også er andre problemer, og det vil jeg gerne have ministeren til at uddybe. Jeg har hørt, at den franske landbrugspolitik ikke har det særlig sjovt med den aftale, og at det faktisk er en væsentlig hindring i, at man indgår aftalen. Kan ministeren bekræfte det?

Henrik Møller: Det er lidt interessant, at geopolitikken pludselig har fået så stor indflydelse på handels- og industripolitikken. Det er også interessant, at man i EU og i og for sig også Danmark begynder at kigge lidt på, at der findes andre handelspartnere end kun USA og Kina, som har været det helt store fokus. Det er både handelsmæssigt men i og for sig også alliancemæssigt på sigt. Ministeren nævnte selv Kenya, men der var også en diskussion om samme standarder, og hvilke krav man skulle stille, og pludselig ser vi Sydafrika lave militærøvelser med nogle lande, som vi ikke lige havde forudset. Vi har jo snakket om, at en del af den økonomiske støtte til Ukraine bliver allokert fra det afrikanske kontinent. Vi har set, at Kina massivt poster penge i Afrika. Klimadelen er også et element, og får vi ikke løst det problem, risikerer vi i den grad at få rigtig meget migration fra de afrikanske lande. Kan ministeren sætte et par ord på Afrika som både en strategisk partner, men også som handelspartner?

Udenrigsministeren: Til Kim Valentin: Jeg er totalt enig i, at læren skal ikke være, at man ophører med at handle. Det var også det, jeg forsøgte at sige. Hvis man er kommet for meget ud i den ene grøft – og det har vi været, også i forhold til Kina – så skal man passe på med ikke at overstyre og havne i den anden grøft. Man er jo nødt til at forholde sig til den verden, vi lever i. Det er jo ikke realistisk at trække alle investeringer og al produktion ud af Kina i ét hug. Hvor skulle man flytte det hen? Det er ikke muligt. Derfor er det jo en balance, og når man siger, at globalisering er gået for vidt, skal man passe på med, at man ikke ender med at tale for antiglobalisering. Det må jo handle om at lave en globalisering 2.0, som fastholder alle de positive effekter ved globalisering. Der var ganske rigtigt ikke det gennemslag på demokrati, som vi håbede på, til gengæld har der været andre entydigt positive gennemslag, såsom middellevetid, fattigdomsbekæmpelse osv. Så vi skal ikke gå fra den ene grøft til den anden. Vi skal have en mere diversificeret tilgang. Vi skal passe lidt bedre på os selv – det er det, der ligger i den robuste industripolitik. Vi skal prøve at tænke nogle krav ind – som Henrik Møller er inde på – når vi laver handelsaftaler. Og så skal vi veje det af på en sådan måde, at vi ikke kun kan handle med dem, der er fuldstændig magen til os, for så bliver rummet for småt, og der bliver ikke nogen global fremgang. Det må være det, der er tilgangen.

Jeg fremhævede bæredygtighedshensynet omkring EU-Mercosur-aftalen og Brasilien, fordi det er et eksempel på en positiv bevægelse, hvor man med en tillægsaftale kan fremme ratificering. Men jeg er da med på, at det er en proxydiskussion for nogle, fordi man flere steder er bekymrede for sit eget landbrug. Det gælder ikke mindst i Frankrig, men nok også i Irland og andre steder. De vil fremføre nogle argumenter, og kan man gribe nogle af dem og håndtere dem, kan man opnå en mulighed for at få aftalen igennem. Danmark presser på for det. Vi har en meget liberal tilgang fra dansk side, vi ønsker flere frihandelsaftaler, og vi ønsker ikke, at EU ikke gambler med sin egen troværdighed ved at indgå aftaler, der bagefter ikke kan ratificeres. Men Danmark kan jo ikke gøre det alene.

Med hensyn til Afrika: Der sker for lidt. Der er gang i at intensivere forhandlingerne med Kenya. Der har været nogle tiltag i forhold til Østafrika mere bredt. Det er svært at få progression. Vi forsøger at arbejde også multilateralt gennem WTO på at styrke udviklingslandene, herunder også Afrikas integration i den globale økonomi. Det er vores tilgang til det. Vi har i regeringsgrundlaget annonceret, at vi gerne vil lave en egentlig Afrikastrategi. Vi får også et EU-formandskab på et tidspunkt, og det skal jeg jo ikke foruddiskontere, men det er ret oplagt – også med det migrationspres, der er på

Europa, som er stigende – at hele spørgsmålet om, hvordan man skaber mere vækst og mere udvikling og bedre levevilkår på det afrikanske kontinent, er en af nøglerne til at løse andre problemer. Og der må behovet for at integrere den afrikanske økonomi mere i den globale være et vigtigt element. Ikke mindst geopolitisk, også i forhold til alt det vi ser med stigende russisk dominans på det afrikanske kontinent og hele det narrative, som sætter sig derude, og som vi senest så på FN's Generalforsamling for et par uger siden, da vi skulle Ukraineresolutionen igennem. Vi bliver nødt til at se disse ting i en sammenhæng, hvor vi ikke bare snakker handelspolitik for sig selv og andre ting for sig selv, men må koble dem.

Theresa Scavenius: Jeg synes, at de her spørgsmål er så ekstremt vigtige. Det er lidt, ligesom hvis vi var en virksomhed, der sad her, så ville vi jo føle, at vi kører derudaf og vil det hele, men vi har ikke nogen strategi, og derfor ved vi ikke rigtig, hvornår det går godt eller dårligt. Så jeg synes virkelig, at vi her i Europaudvalget skal tænke over, hvad den danske position er i forhold til de aftaler, Europa laver, og netop hvilken strategi eller vægtning vi har af alle de her forskellige hensyn. Hvornår er vi tilfredse med noget, og hvornår er vi ikke tilfredse? Skal vi have en naiv handelspolitik, en grøn handelspolitik eller en menneskerettighedsbaseret handelspolitik? Jeg ville være mere tryk, hvis vi vidste, hvorfor vi vælger nogle lande frem for nogle andre. Hvad er kriterierne? Der er virkelig behov for den tænkning og den diskussion.

Det andet aspekt af det er, hvad vi gerne vil opnå. Nu er fokus på frihandelsaftaler, men hvad er det, vi egentlig gerne vil? Hvilken rolle skal handelspolitikken spille i geopolitikken f.eks.? Skal den spille en rolle, eller er den fuldstændig afkoblet? Vi kan godt sige ordene, men det er jo ret vigtigt at få udfoldet det.

Det er også vigtigt for os at diskutere, hvad indholdet er – altså, hvad vil vi gerne eksportere? Er det vores sorte landbrugsprodukter, som jo er en stor del af det? Eller vil vi faktisk også i højere grad lave et skifte og prioritere at eksportere de grønne løsninger? Vi bliver nødt til at tage stilling til alle de her ting, så vi ikke bare kører derudaf og ender med faktisk ingenting at opnå, fordi vi ikke ved, hvad vi gør. Så det vil jeg appellere til, at vi fremadrettet diskuterer løbende, både med ministeren, men også her i udvalget.

Marianne Bigum: Hvad er status på forhandlingerne om tillægsaftalen til EU-Mercosur-aftalen?

Søren Søndergaard: Jeg synes, det er meget sjovt, når ministeren beskriver EU-Mercosur-aftalen og fortæller, at den jo ikke var tilfredsstillende, og derfor bliver der forhandlet en tillægsaftale. Det er alt sammen rigtigt, men det var jo ikke den politik, som tidligere danske regeringer har haft. I november 2020 skrev den daværende udenrigsminister sammen med otte andre udenrigsministre i EU et brev til Kommissionen, hvor de insisterede på, at det dagældende udkast skulle ratificeres hurtigst muligt. Det var os andre, der sagde: Hvad med oprindelige folk? Hvad med afskovning? Jeg kan jo kun være glad for det, ministeren siger. Det er en ros til ministeren, for det er jo rigtig godt. Men det er et meget konkret eksempel på, hvordan handelspolitikken bliver nødt til at tage hensyn til nogle andre ting, hvad man i hvert fald ikke har gjort tidligere.

Hvad er så linjen nu? Jeg synes, ministeren siger to modsatrettede ting. På den ene side siger ministeren, at handelspolitikken ikke kan isoleres fra alle andre områder og giver en række eksempler på det. Men på den anden side siger ministeren også i starten, at man skal holde igen med at

kæde handelspolitikken sammen med andre politiske områder. Det går i to retninger. Jeg bliver nervøs, hvis det går i to retninger, når vi snakker demokrati og menneskerettigheder. Er det regeringens politik, at der fremover altid skal være en klausul i de handelsaftaler, vi indgår, om, at det skal være muligt at opsige aftalerne, hvis det går i den forkerte retning med hensyn til demokrati, menneskerettigheder osv.? Det er der jo i mange handelsaftaler.

Udenrigsministeren: Jeg siger to ting, fordi der er to hensyn, og så skal der findes en balance. Vi må helt åbent sige, at regeringen nok sætter balancen et andet sted, end Enhedslisten gør. For vi vil ikke have en sort-hvid tilgang, hvor vi kun indgår handelsaftaler med dem, der møder de samme kriterier, som vi sætter for os selv. Men det kan man ikke oversætte til, at vi slet ikke vil have den dimension med. Det er rigtigt, at vi under skiftende regeringer gerne så, at vi fik indgået den handelsaftale med Mercosur, og den burde være ratificeret. I det ligger også, at hvis vi havde bestemt, så var den ratificeret – også uden den tillægsaftale, der forhåbentlig falder på plads. Søren Søndergaard må glæde sig over, at vinden blæser hans vej. Men jeg vil stå på mål for, at vi ville have den ratificeret. Det lå egentlig også i svaret til Kim Valentin før, for der er jo nok mange gode grunde til, at den ikke er blevet ratificeret. Nu er der så en politisk udvikling, hvor der er mulighed for at forbedre aftalen, og det kan måske fremme en ratifikation, hvilket er godt. På den måde er politik jo dynamisk.

NOT Jeg kan ikke give meget mere status på tillægsaftalen, end at der forhandles foreløbigt frem mod sommer. Vi vil gerne undersøge, om vi kan give et mere uddybende svar skriftligt.

Theresa Scavenius beskriver glimrende alle dilemmaerne. Men det er mere komplekst. Hvis jeg skal bygge videre på billedet af, at vi er en virksomhed, så sidder vi i en filial. Vi er et af EU's lande, og vi kan selvfølgelig godt lave vores egen manual for, hvordan alle disse ting skal vejes af på forskellige vægte, men den skal jo kalibreres op imod andre lande. Vores helt overordnede tilgang til det er, at Danmark er en frihandelsnation. Det skal også siges, inden vi forestiller os, at vi kan bruge handelspolitikken til at fremme en idealtilstand ude i hele verden på alle parametre. Vi er en frihandelsnation. Vi er en lille, åben økonomi. Vi har vundet al vores velstand i interaktion med resten af verden, og det er også nødt til at være en dimension i det her: Vi skal passe på os selv. Og at passe på os selv er ikke kun, at Europa skal passe på sig selv, det er også, at Danmark skal passe på sig selv. Vores vækst og velstand og velfærdssamfund er vundet ved, at vi er en handelsnation, og derfor skal det op på vægten som et af de første lodder, der lægges op.

Til Søren Søndergaard: Jeg kan ikke sige, at vi vil være tilhængere af, at man har en generalklausul om, at vi opsiger aftaler, hver gang vinden blæser lidt den forkerte vej.

Theresa Scavenius: Samtalen begynder at blive interessant. Ja, vi er en frihandelsnation, det skaber vækst og velstand, og det er en tung vægt. Det er rigtig vigtigt, for så er vi forbi alt det der med, at vi også vil klima og miljø osv., for det kommer i anden række. Og så er det gode spørgsmål, hvordan vi arbejder på det. Hvis det handler om at skabe vækst og velstand også herhjemme, er vores konkurrenceevne rigtig vigtig. Tingene hænger jo netop sammen, og så skal vi kigge på handelspolitikken som noget, der understøtter vores egen konkurrenceevne, og derfor skal vi på, hvad vi producerer og vil leve af i fremtiden. Er det cleantech, er det vores sundhedsindustri osv.? Der er masser af spændende diskussion, vi ikke behøver tage her, men det er jo dér, samtalen begynder at blive interessant handelspolitisk.

Udenrigsministeren: Samtalen er interessant, og det kan jo ikke lige konkluderes, for der er jo mange elementer på bordet samtidig, og jeg prøver bare at skabe en prioritering her i forhold til det land, Danmark er. Til konkurrenceevne hører f.eks. også det med at have adgang til sjældne jordarter. Det har andre geopolitiske spillere ude i verden fået mere greb om. Det er vi nødt til at genvinde noget greb om. Det kan jo godt kalde på relationer til nogle lande, der har sjældne jordarter, men som også har en sjælden form for folkestyre. Skulle vi kun kunne have relationer med dem, der møder alle vores krav om bæredygtighed, lønmodtagerrettigheder osv. og dermed afskære os fra et handelssamarbejde, som sådan set kan være vigtig for vores strategiske autonomi? Nej, det skal vi jo ikke. Og det viser bare, at det her ikke er sort-hvidt. Det er mere komplekst end som så, og det får vi ikke konkluderet endegyldigt i dag.

Kim Valentin: Kommissionen har kig på sjældne jordarter, og det bliver understøttet i den industripolitik, som de lægger frem. Det er jo ikke, fordi vi ikke har sjældne jordarter i Europa – dem har vi masser af. Men vi vil ikke have åbne miner i Europa, og den diskussion skal vi have. Det er vigtigt at sige, at det ikke nødvendigvis er noget, virksomhederne alene bestemmer, det er jo også os, der skal prioritere: Vil vi helst købe sjældne jordarter i lande, der ikke har det særlig godt eller åbne vores eget landskab for at finde disse jordarter?

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3941 (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023

EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

1. Ruslands aggression mod Ukraine

Politisk drøftelse

Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (20222) – Bilag 286 (udvalgsmødereferat side 371, senest forelagt 10/2-23)

Udenrigsministeren: Jeg forventer endnu engang en bred drøftelse af Ruslands invasion af Ukraine, hvor en række emner vil blive berørt.

Jeg forventer bl.a., at man vil gøre status på sanktionsarbejdet. Flere medlemsstater vil forventeligt bruge lejligheden til at kommentere på den tiende sanktionspakke, som faldt på plads på årsdagen for invasionen den 24. februar 2023, og fremføre ønsker til nye sanktioner, herunder også mod Belarus. Jeg forventer desuden, at fokus vil være på behovet for at modgå sanktionsomgåelse via tredjelande. Det er et løbende arbejde, og vi presser på, hvor vi kan, og argumenterer for, at sanktionsregimerne skal være så tunge som overhovedet muligt.

Derudover forventer jeg, at emner som fødevarer sikkerhed, accountability og den ukrainske fredsformel vil blive berørt. I EU-kredsen ses der løbende på, hvordan vi bedst understøtter den fremadrettede proces omkring fredsformlen. Det gælder også i arbejdet med at finde et passende format for retsforfølgelse af Ruslands aggressionsforbrydelse. Dette arbejde deltager Danmark som bekendt aktivt i.

Det er også vigtigt for Danmark, at den ukrainske fredsformel bruges som løftestang til aktivt at række ud til lande uden for Europa. Afstemningen i FN's Generalforsamling om resolutionen for fred i Ukraine var en vigtig manifestation i at få de 141 lande ombord. Men afstemningen viste også, at der fortsat er behov for et aktivt outreach – ikke mindst over for mange af de 32 lande, der afstod fra at stemme eller stemte blankt. Jeg har selv oplevet i en række konkrete situationer, at man ikke bare kan lægge til grund, at de lande, som stemte rigtigt sidst, også vil gøre det fremadrettet, når der kommer resolutioner om f.eks. accountability. Det viser sværhedsgraden her. Så der er bestemt brug for outreach, og derfor synes jeg også, at det var meget kærkomment, at statsministeren for nylig var i Egypten som et eksempel på vigtigheden af outreach.

Søren Søndergaard: Fødevarertransport ud af Ukraine har været diskuteret i lang tid, men jeg ved simpelt hen ikke, om der er nogen konkrete initiativer om det. Ukraine er helt afhængig af at få korn ud via Sortehavet, og det vil sige, at vi har gjort os afhængige af en tyran eller i hvert fald en meget udemokratisk og uforudsigelig person i spidsen for Tyrkiet. Konflikten kan risikere at vare lang tid, og så er det vel ikke særlig klogt at være i den situation. Realistisk set var der ikke andre muligheder i sommeren 2022, da vi forsøgte at udregne, hvor mange lastbiler det ville tage at få transporter ud en anden vej, men det bliver ikke ved med at være umuligt, hvis man planlægger det.

Er der nogen reel diskussion om andre korridorer ud af Ukraine, primært med tog? Det kræver anlæg af nye baner og meget andet, og det kommer måske til at tage flere år, men det forventes vel også, at krigen kan vare flere år. Det er sådan et sted, EU kunne bruges, og det ville være en relevant opgave for EU, for så ville man kunne gøre sig mindre afhængig af et tyrkisk regime, som kunne finde på – f.eks. under pres fra Rusland – at lukke for transporten af korn. Det ville være et kæmpe problem for Ukraine, men også for fattige, sultne mennesker rundt omkring i verden. Hvor meget er den diskussion på dagsordenen, og hvor meget vil regeringen gøre for at sætte den på dagsordenen?

Kim Valentin: De lande, der stemmer imod, er jo lost cases. Det er dem, der undlader at stemme, der er interessante at kigge på, og man falder f.eks. over Sydafrika og Indien og i dansk sammenhæng Uganda, for dem hjælper vi forholdsvis meget. Gør ministeriet en koncentreret indsats for at gå landene igennem og få sagt noget til dem? Blev der talt om det, da udenrigsministeren var i Indien? Udenrigsudvalget har lige været i Uganda, og de gør jo mange ting godt – de gør også mange ting skidt. Her kunne de da godt have brug for, at vi lige fortalte dem et eller andet.

Udenrigsministeren: Til Kim Valentin: Det er ikke bare lige at fortælle dem, hvad de skal stemme, for det er faktisk noget af det, der responderes negativt på. Mit eget indtryk bl.a. fra Indien, både i samtaler med inderne direkte, men også bilaterale samtaler, er, at de ikke bare vil have fortalt, hvordan de skal stemme. Landene sætter spørgsmålet ind i en ramme, der kan variere fra land til land, som f.eks. handler om, hvor man var på FN-pagten, da nogen selv kæmpede sin egen nationale frihed hjem, eller hvor man står i relation til Palæstina-Israel-konflikten. Der er rigtig mange ting i det, og hvis man har den tilgang, at vi bare lige skal fortælle dem, hvad de skal gøre, så tror jeg, at man møder en mur. Men vi gør, hvad vi kan, i alle de samtaler, vi har – det gælder statsministeren og mig selv, og det gør man også i EU.

Desværre er det nok ikke sådan, at man bare kan forbeholde indsatsen i relation til de 35 lande, der ikke stemte, for der er en del af de lande, som kun stemte for resolutionen, fordi den blev udvandet i forhold til det oprindelige udkast. Ukraine accepterede selv en vis udvanding for at få den brede opbakning, og det var vigtigt. Nu skal der tages nye skridt, som også er substantielt vigtige, f.eks. med hensyn til accountability. Dermed forlader man det symbolske plan, og der skal tages beslutninger, som betyder noget konkret i virkeligheden, og der må man helt åbent sige, at man kommer til at stå over for en kæmpe udfordring. Hvis man står hårdt på indholdet, vil man ikke bare kunne regne med, at den er hjemme hos de 141 lande fra sidst. Det er sværhedsgraden i det, og vi gør, hvad vi kan.

Debatten er for stor at tage her. Den skal tages, når vi udarbejder den udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi. Vi er nødt til at forstå, at vores andre politikområder – f.eks. udviklingspolitik og vores tilgang til samhandel og integration med Afrika – også er bestemmende for, om nogle af de lande, der sætter sig forkert i denne debat, kommer over på den rigtige side af historien. Vi kan ikke bare tage sagen om Ukraine og sige, at den er fuldstændig entydig. Vi er nødt til at have et dybere engagement på alle andre dimensioner.

Til Søren Søndergaard: Parallelt med FN's Sortehavsinitiativ har vi arbejdet for at etablere EU-solidaritetsbaner, altså landevejstransport ud af Ukraine. Ad den vej er 23 mio. ton korn, olie, frø og relaterede produkter blevet eksporteret. Hele indsatsen handler også om at hjælpe Ukraine med at

opbygge ordentlig infrastruktur på alle dimensioner. Indsatsen er forankret i det danske initiativ Ukraine-fonden, og EU og en række EU-lande har tilsvarende tiltag.

Historisk set har de store havne mod syd været brugt. Selv med intensivning af solidaritetsbanerne har det – hvis jeg husker rigtigt – en kapacitet, der svarer til ca. 20 pct. af den eksportkapacitet, der har været via skibe, så det kan ikke på nogen måde erstatte skibstransporten. Man må også bare med en vis tilfredshed konstatere, at Recep Tayyip Erdoğan har været en konstruktiv aktør omkring FN's Sortehavsinitiativ. Det skal jo noteres, og vi arbejder for, at de initiativer forlænges, hvor vi har mulighed for det. Men i et længere perspektiv har Søren Søndergaard selvfølgelig ret i, at det handler om at sikre, at der kommer en opbygning i Ukraine, så Ukraine selv i andre sammenhænge gør sig mindre afhængige og har flere muligheder, end de har i dag. Det er jo vigtigt, og det er også i det lys, Danmark har ønsket at få gang i genopbygningspolitikken på et tidspunkt, hvor nogle måske ville sige, at vi lige skal have overstået krigen først, for tingene hænger jo sammen.

Theresa Scavenius: Jeg savner lidt en statusrapport over, hvordan det går med sanktionspakkerne. Det spiller lidt over i forsvarspolitikken, hvor der løbende bliver spurgt, om vi ikke skal have kampfly, så man tager ét skridt, og så fortsætter man bare – så tager man én sanktionspakke, og så kører den næste. Ser vi ind i en fremtid, hvor vi forventer, at vi kommer til sanktionspakke 20, eller forventer vi faldende opbakning, og hvad gør vi så? Det er ret vigtigt at vide, hvordan det kommer til at udvikle sig fremadrettet, i stedet for at man bare tager salamimetoden hver dag. Hvis der er udarbejdet en statusrapport, ville det det være fantastisk at få den sendt over, og ellers synes jeg, at udvalget måske kunne tage initiativ til det, eller hvor det kan være.

Med hensyn til om man er på den rigtige eller den gode side, synes jeg, at vi skal overveje, om der kan være gode argumenter for, at nogle lande begynder at stå af. Det kan godt være, at der er gode argumenter. Man kan gå lidt undersøgende til værks og undersøge, hvorfor de er skeptiske – er der noget reelt i det? De forskellige landes positioner, og hvorfor de gør, som de gør, kunne også være en del af en statusrapport – det kunne være interessant.

Hvis jeg kender Erdoğan's og Tyrkiets normale position, er de gode til at forhandle sig til ting. Ved vi, hvad de har fået ud af aftalen om solidaritetsbaner? Hvad er aftalen, og hvor længe kan vi opretholde den? Vi er ret pressede på aftalerne om immigrationsspørgsmålet, og det er måske det samme her. Ved regeringen noget om det, og ellers er det måske også noget, man kunne spørge ind til på europæisk plan?

Udenrigsministeren: Til Theresa Scavenius: Kommer der 20 sanktionspakker? Det ved jeg ikke, men der kommer da rimeligvis flere. Der er kommet 10, og der jo også fokus på Belarus. Der er i øvrigt også fokus på, hvordan man lukker huller i sanktionerne, så de ikke bliver omgået. Derfor er det et kontinuerligt og dynamisk arbejde, hvor vi presser på. Senest har vi tilsluttet os et nederlandsk tankepapir, der indeholder forslag til, hvordan vi kan imødegå sanktionsomgåelse.

En landeanalyse af bevæggrundene for, at et land stemmer for Ukraineresolutionen, men hvor man måske har en fornemmelse af, at de ikke vil blive ved med det, eller at de undlader at stemme, er en spændende tilgang. Men det er en dynamisk proces, som jeg ikke tror, at man bare lige kan skrive ned i en matrix. Jeg havde en samtale med en ambassadør i New York – jeg vil ikke

nævne landet, for det ville være indiskret – der helt åbent sagde til mig, at hans personlige holdning var, at hans land skulle stemme for resolutionen. Men han fik instruks fra sin hovedstad om, at de skulle stemme imod. Det fik han dog ved dialog ændret til, at de undlod at stemme. Bevæggrundene dels for ham selv som en international person med udsyn i FN-systemet, dels de overvejelser, der var i hans land med en egen befolkning og en historie om at slippe fri for kolonistyre og en følelse af, at verden ikke havde været der for dem osv., gjorde rimelig stort indtryk på mig. Jeg tror, at vi er nødt til at forstå og arbejde med det – på alle de dimensioner, vi nu kan arbejde med det hver især.

Jeg tror heller ikke, at man skal underkende betydningen af simpel dialog – ikke at det gør hele forskellen. Det forhold, at politikere interesserer sig for landene, rejser ud, lytter og nikker uden nødvendigvis at give folk ret i alt, handler også om engagement, men det kan ikke gøre det alene. Derfor tror jeg ikke, at vi er i stand til at sætte det på formel og udlede, at hvis vi øger udviklingsbistanden med 100 mio. kr., så er der en stemme hjemme. Det er nok lidt mere komplekst og dynamisk end som så.

Theresa Scavenius: Det er selvfølgelig ikke en matrix, jeg efterspørger, men en analyse af nogle trends og af, hvad der sker, hvis opbakningen globalt set vender. Nogle af de ting kunne være rigtig gode at have i skuffen, så vi kan vurdere, hvorvidt kampfly f.eks. kunne være en god idé eller nye sanktionspakker.

Udenrigsministeren: Det er en debat, vi almindeligvis har i Det Udenrigspolitiske Nævn, og det er også i det lys, vi nu skal udarbejde en udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi. Vi har også aftalt i Nævnet, at vi meget snart har et punkt på om Afrika, hvor udviklingsministeren også deltager. Jeg kan egentlig godt lide tanken om en landeanalyse, for det kunne jeg også selv godt tænke mig at have. Men jeg tror, at det er nødt til at være en dialogbaseret proces, hvor vi tager de strategiske debatter i Nævnet. Det kan enten være landespecifikt eller kontinentsspecifikt, som vi nu gør det med Afrika, men det er jo dynamisk og udvikler sig hele tiden.

Niels Flemming Hansen: Udvalget har fået nogle henvendelser om Israel. EU og Israel har et omfattende samarbejde bl.a. om handel og forskning, og Israel får også midler fra EU's naboskabsprogrammer. Der er ret bekymrende tendenser i området i øjeblikket, bl.a. med koalitionsregeringen med hensyn til reform af retsvæsnen, beskatning af bistand til civilsamfund fra EU osv. Har ministeren et billede af, hvornår emnet kommer på et rådsmøde?

Udenrigsministeren: Det er ikke på dagsordenen næste gang, men det betyder ikke, at der ikke arbejdes med det. Den høje repræsentant har jo det overordnede ansvar, og Sven Koopmans arbejder også med det som en særlig EU-repræsentant for fredsprocessen. Europa og Danmarks tilgang er ens – der arbejdes for en tostatsløsning, og der er dyb bekymring over det, der sker i øjeblikket. Selv om EU gør, hvad vi kan, kan EU ikke løfte det, hvis ikke man kan løfte et stærkere amerikansk engagement end det aktuelle. Det er ikke det samme, som at der ikke er et engagement, men sådan er verden jo også – der er andre konflikter og der er krig i Ukraine.

2. Tunesien

Politisk drøftelse

Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 4)

Udenrigsministeren: Den demokratiske udvikling går desværre i den forkerte retning, hvor præsident Kais Saied bl.a. har centreret magten hos sig selv gennem en ny forfatning samt suspenderet og senere afsat parlamentet. De seneste uger er bl.a. politikere og civilsamfundsaktører, der har været i opposition til præsidenten, blevet fængslet under anklager om terrorisme og konspiration imod statens sikkerhed.

Jeg forventer, at vi på rådsmødet vil have en drøftelse af, hvordan EU kan presse yderligere på og tilskynde til at Tunesien genopretter den demokratiske orden. Der er selvsagt tale om en svær balance. På trods af de demokratiske tilbageskridt, nyder præsident Saied opbakning i store dele af befolkningen. Men EU skal fortsat presse på den demokratiske udvikling i landet. Omvendt må vi ikke skubbe Tunesien væk fra EU. Så risikerer vi blot, at andre internationale aktører står klar til at øge deres indflydelse i landet. Det er dilemmafyldt. Det er det i øvrigt også, fordi en del af immigrationspresset mod Europa har sit afsæt netop i Tunesien.

Jeg vil på mødet opfordre til, at EU intensiverer sin dialog på højt niveau med Tunesien. Samtidig skal vi fortsætte den tætte dialog med og støtte til det tunesiske civilsamfund. Danmark har støttet civilsamfundet i Tunesien siden 2003 gennem Dansk-Arabisk Partnerskabsprogram (DAPP). Det omfatter bl.a. støtte til frie medier, menneskerettighedsdialog, ligestilling og forebyggelse af tortur, som alt sammen er elementer, der understøtter civilsamfundsdimensionen.

På rådsmødet forventer jeg også, at spørgsmålet om en låneaftale med Den Internationale Valutafond vil blive berørt. Den tunesiske økonomi er alvorligt udfordret – og låneaftalen indeholder bl.a. en redningspakke på 1,9 mia. dollar over de næste 4 år og baner samtidig vejen for EU's fortsatte makrofinansielle støtte til Tunesien. Aftalen forudsætter, at Tunesien forpligter sig til at gennemføre en række økonomiske reformer.

Endelig forventer jeg, at EU vil drøfte migrationsudfordringerne i Tunesien, hvor stadigt flere irregulære migranter søger mod EU. P.t. kommer 60 pct. af alle migranter i Italien fra Tunesien. EU har af samme grund et tæt samarbejde med Tunesien om håndtering af migrationsudfordringerne, inklusive styrket grænsekontrol og bekæmpelse af menneskesmugling.

Søren Søndergaard: Problemet er, at regimet er ekstremt upopulært, og antallet af flygtninge i landet er steget, nogenlunde samtidig med at det er blevet mere og mere diktatorisk. Det var vist kun 10-11 pct., der stemte ved sidste valg, og det siger lidt om, hvor udemokratisk regimet er. Vil der være lagt op til selvrefleksion i EU over, at man ikke støttede det demokratiske regime nok? De fleste steder gik det galt i det arabiske forår, men der kom noget ud af det i Tunesien. Der var altså et mulighedernes vindue i en længere årrække, hvor man havde nogle muligheder, og så virker det, som om EU nu vil begynde at øge sin støtte til Tunesien på et tidspunkt, hvor det vindue er blevet lukket. Jeg synes, at det kalder på selvrefleksion, om man udnyttede situationen tilstrækkeligt, da det var et regime, der trods alt havde en vis autoritet i befolkningen.

Udenrigsministeren: Udviklingen i Tunesien er ikke gunstig. Men vi skal stadig styrke vores samarbejde om f.eks. kystbevogtning og andet i det lys, fordi vi lever i virkelighedens verden, og virkelighedens verden er, at 60 pct. af migrationsflowet til Italien kommer den vej rundt. Det aktuelle styre i Tunesien rummer masser af udfordringer, men det er dét, der er, og det er vi nødt til at have en relation til. Vi er også nødt til at bidrage til, at landet ikke kollapser velfærdsmæssigt jævnfør lånepakken, og så skal vi engagere os i civilsamfundet og demokratiet. Det er da muligt, at man skal reflektere over håndteringen, men Danmark kan isoleret set godt tillade sig at være stolte af oprettelsen af partnerskabsprogrammet oven på det arabiske forår, inden det frøs til igen, og at vi holdt liv i det. Derfor kan vi med høj stemmeføring tale for, at EU også skal have et engagement på den dimension.

Theresa Scavenius: Jeg bakker op om Søren Søndergaards kommentar om læring med hensyn til at støtte regimer på de rigtige tidspunkter.

Peter Kofod: Udenrigsministeren berører, hvilke tanker man gør sig om det indenrigspolitiske. Jeg kunne godt tænke mig at vide, om situationen i Tunesien giver anledning til, at man i kredsen diskuterer tilgangen til ngo-skibe og ngo'ers aktivitet i Middelhavet, og hvad det betyder for migrationen fra Tunesien til Europa, hvor især Italien har været ramt. Men også om det giver anledning til diskussioner om, hvor fremskudt Frontex' indsats i Middelhavet er, når man patruljerer. Der har jo været skiftende tilgange i EU-systemet til, hvor fremskudt Frontex-indsatsen skulle være. Jeg tror egentlig ikke, at jeg vil sige særlig mange positive ting om det. Der er truffet beslutninger, der har haft meget fatale konsekvenser, hver gang man har ændret linje i EU-systemet på området.

Der er kommet ny regering i Italien. Hvordan påvirker det hele denne diskussion? Georgia Melonis regering har jo anlagt en mere højrøstet tilgang til dette spørgsmål. Den italienske regerings tilgang kunne minde mere om Danmarks tilgang til spørgsmålet sammenlignet med den tidligere italienske regering. Hvad mener ministeren om det?

Udenrigsministeren: Skiftende italienske regeringer har altid forsøgt at tage disse temaer op og har dermed været med til fastholde, at vi er nødt til at komme lidt mere op på beatet i vores tilgang til håndtering af hele asylspørgsmålet. Det har også været en dansk position under skiftende regeringer. Det pågår også aktuelt. Emnet fylder stadigt mere også på topmøderne, og jeg synes også, at det fylder på en måde, hvor det, der historisk har været danske synspunkter, nu er mere mainstream, end det har været, så sagen er i bevægelse. Den naivitet, der måske var i 2015, er der ikke på samme måde mere, og det er også bl.a. i det lys, EU samarbejder med Tunesien om at øge deres muligheder for selv at kunne iagttage grænsekontrol og sikring af kyster. Så sagen er i udvikling på en måde, som jeg tror, at Peter Kofod mener, er god.

3. EU's strategisk kompas

Politisk drøftelse

HR (2021) 0174

Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (sammenotat side 6)

Udenrigsministeren: Sidst på dagen afholdes et fællesmøde blandt EU's udenrigs- og forsvarsministre. Her forventer vi som første punkt at drøfte status for implementeringen af EU's strategiske kompas her et år efter vedtagelsen.

Vedtagelsen af kompasset i marts 2022 var på mange måder en milepæl for EU som udenrigs- og sikkerhedspolitisk aktør. Det er en ambitiøs ramme for, hvordan EU's sikkerheds- og forsvarsmæssige samarbejde skal udvikle sig de kommende 5-10 år – i en tid, hvor de geopolitiske udfordringer bliver både større og flere.

Vi har fra start bakket op om kompasset. Det er vigtigt, at EU tager et større sikkerhedspolitisk ansvar i lyset af det forværrede trusselsbillede. Det har Ruslands invasion af Ukraine med al tydelighed vist.

Danmark har i udarbejdelsen af kompasset haft fokus på, at implementeringen af kompasset styrker det transatlantiske samarbejde og komplementerer NATO. Vi har også understreget behovet for at udvikle samarbejdet i EU om maritim sikkerhed, klimasikkerhed, nye teknologiske og økonomiske sårbarheder samt modsvar til hybride trusler.

EU's strategiske kompas er et godt eksempel på, at EU-landene rykker tættere sammen om et styrket samarbejde i en mere usikker verden. Og med afskaffelsen af forsvarsforbeholdet har Danmark også mulighed for at deltage aktivt i alle dele af det samarbejde.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

4. EU-støtte til Ukraine

Politisk drøftelse

Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (samlenotat side 8)

Punktet blev forelagt som af forsvarsministeren under dagsordenspunkt 4.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 3942 (almindelige anliggender) den 21. marts 2023

EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Alle punkter forelægges til orientering.

Jeg vil komme ind på de større sager, som er forberedelse af mødet i Det Europæiske Råd den 23.-24. marts 2023, forholdet til Storbritannien og den landespecifikke retsstatsdialog. I er selvfølgelig velkommen til at spørge ind til resten af rådsmødedagsordenen.

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 23.-24. marts 2023 (udkast til konklusioner)

– *Præsentation/ politisk drøftelse/ status*

Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 2)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 23-24/3-23 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren: Som led i forberedelsen af mødet i Det Europæiske Råd den 23.-24. marts vil der på rådsmødet være en drøftelse af udkastet til konklusioner for topmødet.

Der er lagt op til en omfattende dagsorden, som samtidig er præget af sager, der kan udvikle sig helt frem til topmødet. F.eks. er flere af de udspil fra Kommissionen, der skal danne grundlag for drøftelserne, først blevet fremlagt i denne uge.

Der vil først og fremmest være en drøftelse af Ruslands krig i Ukraine. Jeg tror, at drøftelsen i høj grad kommer til at handle om EU's arbejde med muligt fælles indkøb af ammunition til Ukraine og behovet for at øge den europæiske forsvarsindustri's produktionskapacitet af ammunition.

Der er også planlagt en bred drøftelse af EU's konkurrenceevne, EU's industri- og handelspolitik, det indre marked og økonomi. Her vil der først og fremmest være fokus på konkrete tiltag for at styrke EU's konkurrenceevne som opfølgning på den mere strategiske drøftelse, som stats- og regeringscheferne havde på topmødet i februar 2023. Drøftelsen vil bl.a. tage udgangspunkt i Kommissionens to lovgivningsforslag, der blev fremlagt i denne uge, om henholdsvis EU's adgang til kritiske råstoffer og en europæisk CO₂-neutral industri.

Regeringen arbejder som bekendt for en robust handels- og industripolitik med fokus på indsatser, der mindsker vores kritiske afhængigheder, og som styrker Europas rolle i morgendagens teknologier. Derfor hilser vi Kommissionens forslag velkomne. Vi er bl.a. positive over for udsigterne til hurtigere og smidigere tilladelsesprocesser til fremme af grønne projekter.

Det er også muligt, at drøftelsen vil komme ind på EU's statsstøtteregler. Den vil regeringen gå åbent ind i med fokus på målrettede og midlertidige lempelser. Det er nødvendigt, men vi må for alt i verden ikke indlede et statsstøttekapløb, som hverken EU eller den globale økonomi vil være tjent med.

Energi er også tilbage på topmødedagsordenen. Der er lagt op til et fokus EU's forsyningsikkerhed til næste vinter. Lige nu er forsyningsituationen stabil, men situationen for den kommende fyringssæson er usikker. Det er vigtigt, at vi sikrer, at vi i Europa også kommer godt igennem næste vinter. Derfor lægger regeringen vægt på, at de nødvendige foranstaltninger fortsætter. Gaslagre skal opfyldes, energispareinitiativer og incitamenter skal fastholdes og udbygges, og den grønne energiomstilling skal accelereres yderligere.

Jeg forventer også, at flere lande vil presse på for en drøftelse af en reform af elmarkedet. Kommissionens forslag blev fremlagt den 14. marts 2023. Vi lægger vægt på, at revisionen er målrettet og ikke forhæler investeringer i grøn omstilling, som er bydende nødvendige, hvis vi skal styrke vores forsyningsikkerhed, nå vores klimamål og udfase russisk energi hurtigst muligt.

Der er også lagt op til, at EU-formandskabet og Kommissionen gør status over migrationsarbejdet siden topmødet i februar. Vi er fra dansk side særlig opmærksomme på, at der følges op på initiativer om øget samarbejde med tredjelande, styrket kontrol af EU's ydre grænse og tilbagesendelse af personer uden lovligt ophold.

Der vil også være en frokostdrøftelse med FN's generalsekretær, og der afholdes i margin af mødet Eurotopmøde i inklusivt format, hvor formanden for Den Europæiske Centralbank og eurogruppeformanden deltager.

Det var ikke engang en udtømmende gennemgang af de mange emner, der kan komme op. Men det afspejler vist fint den omfattende dagsorden, der er lagt op til. Vi står over for mange udfordringer, og derfor skal vi håndtere mange og vigtige sager. Det kaster vi os fra dansk side ind i med stort engagement.

Peter Kofod: Europa-Kommissionen var for nylig ude med nogle meldinger om, hvordan man ser på migration. Det er nok meget svært fra dansk side at have særlig meget tillid til EU-kommissær Ylva Johansson, hvis man ønsker nogen som helst fremskridt i dansk retning. Jeg tror også, det er den vej, Europa-Parlamentet går. Jeg synes virkelig, det er svært at se nogen vej frem, og jeg glæder mig da over, at udenrigsministeren er optimist. Jeg er nok ikke nær så optimistisk. Så jeg vil gerne bede om en uddybning af, hvordan det ser ud.

Kim Valentin: Man kan jo overveje, om ikke det fremover skal hedde »de mere ualmindelige almindelige anliggender«, når der er så meget på dagsordenen. Men det må i hvert fald være spændende at være udenrigsminister.

Udenrigsudvalget har været i Uganda, og det er et problem dernede i øjeblikket, at rigtig mange går over grænsen. Og de vil gerne hjælpe – de har en åben dør-politik. Jeg nævner det her, fordi vi er inde på flygtningesituationen i Europa. At holde 5 millioner mennesker omkring Uganda hjælper faktisk Europa relativt meget. Men lige nu mangler de mad og vand, hvis de skal kunne fastholde den situation. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at fremhæve en problemstilling, som haster relativt meget, og jeg håber, at ministeren har øjnene åbne for det.

Udenrigsministeren: Til Peter Kofod: Emnet er uadresseret i udkastene til foreløbige rådskonklusioner fra topmødet. Statsministeren kommer i udvalget senere og forelægger dagsordenen for mødet i Det Europæiske Råd, som jo er det, jeg forelægger i en foreløbig afvejning. Jeg spiller andenviolin og forbereder melodien, og så skal den jo spilles færdig. Statsministeren vil kunne tegne

et bedre billede af, hvordan det ser ud i stats- og regeringslederkredsen på disse spørgsmål. Jeg vil foreslå, at man tager debatten med statsministeren.

Danmark har initieret et fællesbrev om migration op til topmødet, hvor jeg vil fremhæve tre væsentlige punkter:

1. Bedre beskyttelse af EU's ydre grænse, og at EU's skal investere betragteligt i infrastruktur på grænserne.
2. Personer uden lovligt ophold i EU skal langt hurtigere skal sendes tilbage til deres oprindelsesland.
3. Vi skal styrke samarbejdet med tredjelande uden for EU betydeligt med henblik på at dæmme op for den irregulære migration mod Europa.

I det ligger i virkeligheden også svar til Kim Valentin om Uganda, for det handler jo både om oprindelseslande og transitlande. Så fællesbrevet er i sig selv udtryk for, at der er – det er min vurdering, uanset hvad man så mener om den konkrete kommissær – stigende opbakning i landekredsen til en række af de danske prioriteter og fokusområder med hensyn til at forebygge og forhindre irregulær migration.

2. Relationerne mellem EU og Storbritannien

– *Status*

KOM (2023) 0123

Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (sammenfatning side 4)

EUU alm. del (20222) – Bilag 181 (udvalgsmødereferat side 311, senest forelagt 20/1-23)

EUU alm. del (20191) – Bilag 428 (fortroligt udvalgsmødereferat side 640 FO, forhandlingsoplæg forelagt 6/2-20)

EUU alm. del (20161) – Bilag 675 (fortroligt udvalgsmødereferat side 957 FO, forhandlingsoplæg forelagt 21/4-17)

Udenrigsministeren: På rådsmødet forventer jeg, at Kommissionens chefforhandler, næstformand Maroš Šefčovič, vil redegøre for og gøre status over behandlingen af den politiske principaf-tale mellem Storbritannien og EU om implementeringen af Nordirlandsprotokollen. Rådet forventes herudover uden reel drøftelse at godkende to rådsbeslutninger om ændringer til Nordirlandsproto-kollen.

Siden sidst er der heldigvis sket positive fremskridt. EU og Storbritannien indgik den 27. februar 2023 en politisk principaf-tale om implementeringen af Nordirlandsprotokollen, som længe har været et udestående i EU-Storbritannien-forholdet. Helt konkret er der bl.a. fundet en række løsninger på handel med varer, som underlægges væsentlig forenkede procedurer.

Det nordiske parlament har også fået en nødbremse, der kan aktiveres over for ny EU-lovgivning i yderste nødstilfælde. Det er positivt, at der er opnået enighed om det svære spørgsmål om Nordir-land. Det har længe været en sten i skoen i forholdet mellem EU og Storbritannien. Det kan forhå-bentlig blive et vendepunkt i en uskøn brexitproces, så vi kan komme videre og tage hul på et nyt kapitel i vores forhold.

Det er blevet taget godt imod i EU, at der er opnået enighed med Storbritannien. I Storbritannien har premierminister Rishi Sunak lovet en afstemning om aftalen i Underhuset.

Visse beslutninger skal træffes af EU og Storbritannien i løbet af marts 2023. Her er det en forud-sætning, at Rådet inden da har vedtaget de to rådsafgørelser, som jeg nævnte indledningsvis.

Aftalen indebærer også ændringer i EU-lovgivningen. Det drejer sig især om to nye forordninger om humanmedicin henholdsvis veterinær- og plantesundhed i Nordirland samt om ændringer til eksisterende regler om toldkontingenter. Her skal både Rådet og Europa-Parlamentet inddrages.

Det er dog endnu for tidligt at sige, hvordan aftalen præcis lander i Storbritannien. Reaktionen i Nordirland, herunder fra unionisterne, bliver af væsentlig betydning.

Aftalen er en positiv udvikling i EU's forhold til Storbritannien, hvor vi nu forhåbentlig kan kigge fremad. Såfremt aftalen implementeres, kan samarbejdet med Storbritannien udbygges yderligere. Eksempelvis åbner det mulighed for at genoptage det vigtige forskningssamarbejde i regi af Hori-zon.

EU og Storbritannien er tætte naboer med en særlig fælles historie. Jeg håber, at aftalen nu kan bane vejen for, at vi kan bygge videre på forholdet.

Mette Reissmann: Jeg var på en meget inspirerende tur med udvalget til Nordirland, hvor vi bl.a. drøftede de ting, som ministeren nævner. I den sammenhæng vil jeg orientere om – fordi det lo-vede vi at give videre til den danske regering – at parlamentet p.t. ikke kan arbejde, siden Paul Givan fra DUP (Democratic Unionist Party) i februar 2022 trak sig fra posten som førsteminister i protest imod, at et parlamentsmedlem fra Sinn Féin var blevet viceførsteminister. Førsteministeren og viceførsteministeren har ligeligt delt magt. Det er en uholdbar situation, at parlamentet ikke kan arbejde.

Jeg er enig med ministeren i, at det er supergodt, at vi har fået Windsor Framework, således at Nordirlandsprotokollen kan blive implementeret korrekt. Men lige nu ligger Sinn Féin rigtig godt i meningsmålingerne op mod det nordiske parlamentsvalg, så den danske regering kan jo ende i en situation, hvor man faktisk skal forholde sig til ministre fra Sinn Féin. Det er egentlig bare en orientering, men hvis ministeren har nogen kommentarer, vil det være dejligt at høre.

Søren Søndergaard: Har ministeren nogen vurdering af, hvor hurtigt det engelske parlament vil godkende aftalen? Jeg har svært ved at se noget positivt ved det seneste valg i Storbritannien og den konservative valgsejr, men skal man sige noget positivt, så var det vel en slags befrielsens øjeblik for den konservative regering, fordi den slap for at være afhængig af de 22 unionister. Dem er de ikke afhængige af nu, men det kræver så, at de bruger deres flertal til rent faktisk at sætte aftalen igennem.

Udenrigsministeren: Jeg er meget opmærksom på situationen i Nordirland, og man kan jo håbe, at Windsor Framework på en eller anden måde kan være med til at lukke denne fastlåste situation op. Det er ude af mine hænder, men det er i hvert fald et fromt ønske, man kan have.

Det er helt rigtigt, som Søren Søndergaard siger, at den indgåede aftale kræver behandling i Underhuset. Jeg har ikke nogen præcis tidslinje, men den kræver behandling, ligesom der er nogle afledte ting også i EU-processen.

3. Det europæiske semester

– *Præsentation*

KOM (2022) 0780

Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 7)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Den landespecifikke retsstatsdialog

– Politisk drøftelse

KOM (2022) 0500

Rådsmøde 3942 – Bilag 1 (samlenotat side 9)

Udenrigsministeren: Der er lagt op til en ny landespecifik drøftelse af de næste fem landekapitler i retsstatsrapporten. Det drejer sig om Slovakiet, Finland, Belgien, Bulgarien og Tjekkiet. Kommissionens retsstatsrapport og dialogen i Rådet er vigtige redskaber til at opdage og forebygge negative tendenser tidligere, før de for alvor udvikler sig til problemer, som det er svært at rette op på.

Jeg forventer, at vi ligesom de tidligere gange og senest i december sidste år får en konstruktiv erfaringsudveksling. Jeg vil engagere mig aktivt i drøftelserne og støtte op om formatet, så det bliver videreført under fremtidige formandskaber. På den måde kan medlemslandene fortsætte med løbende at se hinanden i kortene og være med til at sikre efterlevelsen af retsstatsprincippet.

Peter Kofod: Problemet med den slags mekanismer kan jo ofte være, at kriterierne ikke er lige for alle. Jeg har i hvert fald undret mig over, at nogle lande har fyldt enormt meget i debatten, mens der har været udviklinger i andre lande, der stort set ikke har fået opmærksomhed af EU-systemet, af Europa-Kommissionen, af Europa-Parlamentet, af medierne eller af nogen som helst andre. Jeg er meget bekymret for, at det vil udvikle sig til et politisk redskab, hvor man vil gribe ind over for dem, man ikke kan lide, mens man vil lade andre glide igennem, hvis man godt kan lide dem og deres regeringer. Jeg vil gerne bede om et par ord om det.

Udenrigsministeren: Jeg forstår ikke, at Peter Kofod når den konklusion, at retsstatsmekanismen er et problem, fordi det kan skabe unødigt politisering. Jeg ser anderledes på det. Det, at man har en mekanisme, hvor man med systematik kommer hele landekredsen igennem, er jo i virkeligheden sikkerheden for, at problemer i et enkelt land ikke står og blinker og får al opmærksomheden. Det er netop en metode til at sikre, at man med systematik får vejret alle problemer på den samme vægt. Det er derfor, vi støtter retsstatsmekanismen og også advokerer for, at den overlever.

Søren Søndergaard: Jeg er fuldstændig enig med udenrigsministeren i, at det faktisk er rigtig godt, at man laver en retsstatsrunde, hvor man går alle landene igennem, så det ikke er tilfældigt, hvem man tager op.

Vil Danmark tage nogen sager op i forbindelse med gennemgangen af de fem lande? Det er vel næppe Finland, men der er jo altså fem lande, og jeg går ud fra, at man har forberedt nogle synspunkter om dem. Vil ministeren delagtiggøre os i dem?

Udenrigsministeren: Vi er ikke faldet over noget, der gør, at vi er offensive over for nogen af de fem lande, der er evaluering af på rådsmødet.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3941 (udenrigsanliggender) den 20. marts 2023

EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)

Den fungerende forsvarsminister: Jeg forelægger punktet til orientering.

4. EU-støtte til Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3941 – Bilag 1 (sammenotat side 8)

Den fungerende forsvarsminister: Konkret forventes det, at der vil være fokus på tiltag, der skal bidrage til hurtig, tilstrækkelig og vedvarende forsyning af ammunition til Ukraine. Ukraine er dybt afhængig af udefrakommende våbenbistand i sin forsvarskamp mod Ruslands invasionsstyrker. Det gælder især ammunition.

Medlemslandene har løbende doneret ammunition til Ukraine fra deres egne lagre. Det har vi også selv. Men lagrene er mange steder tæt på at være tomte. Samtidig står vi i den situation, at udbuddet og produktionskapaciteten på forsvarsområdet i Europa – ikke mindst på ammunitionsområdet – langt fra står mål med efterspørgslen.

Det er en alvorlig strategisk udfordring for Ukraine og Europa – lige nu og her såvel som på den lange bane. Derfor ser vi nu i EU på, hvordan vi kan bidrage til en mulig løsning. Aktuelt drøfter vi tre sammenhængende spor:

1. Hurtig donation af ammunition fra medlemsstaternes egne lagre med mulighed for refusion af en andel af udgifterne forbundet hermed via den europæiske fredsfacilitet, helt som vi kender det fra den hidtidige militære støtte til Ukraine under faciliteten.
2. Fællesindkøb af ammunition til Ukraine og til genopfyldning af egne lagre. Det vil være valgfrit for medlemslandene at deltage, og de vil selv skulle afholde udgifterne ved fællesindkøbet. Der lægges p.t. op til, at Det Europæiske Forsvarsagentur vil være den understøttende ramme for et fælleseuropæisk indkøb, der foretages af medlemslandene. Medlemslandenes mulighed for refusion via den europæiske fredsfacilitet gælder kun, hvis fællesindkøbet er rettet mod ammunition til Ukraine.
3. EU skal styrke sin indsats med at opskalere produktionskapaciteten i den europæiske forsvarsindustri bredt set og på længere sigt. Her forventes Kommissionen at få en nøglerolle.

Finansiering

Som det står nu, forventer vi, at udgifterne til refusioner under de to øvrige spor vil blive finansieret gennem den europæiske fredsfacilitet, som ligger uden for EU's budget. Udgifter til eventuelle nye initiativer i det tredje spor forventes finansieret under EU's fælles budget.

Konkret forventer vi, at de 2 mia. euro ud af op til samlet 5,5 mia. euro, som Det Europæiske Råd i december 2022 enedes om at tilføre til den europæiske fredsfacilitet, vil blive brugt til sådanne refu-

sioner i spor 1 og 2. Hertil drøftes det, hvorvidt de resterende 3,5 mia. euro skal aktiveres af hensyn til facilitetens fortsatte anvendelse i resten af budgetperioden 2024-2027 af hensyn til fortsat støtte til både Ukraine samt det globale sigte. Det drøftes blandt medlemsstaterne og skal besluttes enstemmigt. Beslutningen om at tilføre den europæiske fredsfacilitet op til samlet 5,5 mia. euro indhentede den daværende udenrigsminister som bekendt forhandlingsoplæg på her i udvalget den 22. november 2022.

Der er generelt bred enighed blandt medlemslandene om, at vi i EU fortsat skal støtte Ukraine i deres frihedskamp mod Rusland, og at især ammunition er en kritisk kapacitet, som Ukraine efterspørger. Jeg forventer derfor også, at der vil være opbakning til tiltag, der kan bidrage til at sikre hurtig, tilstrækkelig og vedvarende forsyning af ammunition til Ukraine. Det samme gælder initiativer, der skal bidrage til at opskalere produktionskapaciteten i den europæiske forsvarsindustri på længere sigt.

Vi bakker op om ambitionen, og at vi går videre med alle tre spor. Det er afgørende, at EU-landene og EU fortsætter sin militære støtte til Ukraine.

Vi kan også støtte den omtalte forøgelse af fredsfacilitetens budget, hvis der ellers er enighed om det blandt EU's øvrige medlemsstater. Vi mener dog samtidig, at det er vigtigt, at det sker på baggrund af en analyse af de konkrete behov, ligesom der vil skulle kigges ind i en prioritering af midlerne i fredsfaciliteten. Det var også en del af regeringens forhandlingsoplæg i november 2022, da det i EU blev drøftet at forøge fredsfacilitetens budget.

Det gælder også forslaget om fællesindkøb. Det giver på mange måder rigtig god mening. Vi har en forsvarsindustri i Europa, der er gearret til fredstid, ikke krigstid. Vi har et betydeligt kapacitetsproblem med at kunne imødekomme Ukraines ammunitionsbehov såvel som genopfylde egne lagre. Det er derfor positivt, hvis vi kan sende stærke efterspørgselssignaler til industrien og lægge konkrete og store kontrakter, så vi kan sikre langsigtede investeringer og udvidede produktionslinjer.

Det ligger som en del af forslaget om fællesindkøb, at Det Europæiske Forsvarsagentur ventes at spille en rolle. Danmark er som bekendt ikke en del af agenturet. Det har EU-forsvarsforbeholdet indtil for ganske nylig forhindret.

Folketinget vil i næste uge skulle andenbehandle B 30 om dansk deltagelse i agenturet som en del af et beslutningsforslag, som også handler om PESCO (det permanente strukturerede samarbejde). Hvis Folketinget tilslutter sig beslutningsforslaget, vil vi fra dansk side hurtigst muligt stemple ind i samarbejdet i agenturet. Hvis det vil være af interesse for Danmark, vil vi også deltage i det konkrete samarbejdsprojekt om fællesindkøb af ammunition. Og det forventer jeg, at det vil være på det forelæggende grundlag.

Søren Søndergaard: Ambitionen er Enhedslisten fuldstændig enig i. Spørgsmålet er, hvordan ambitionen bedst opfyldes. Hvordan hænger disse planer sammen med, at vi ønsker, at så mange lande som overhovedet muligt i Europa bidrager til indsatsen? Hvordan stiller det lande som Storbritannien og Norge, som er villige til at bidrage, hvis man kører disse ting igennem PESCO eller andre EU-strukturer? Jeg går ud fra, at vi er enige om, at den allervigtigste opgave er at sikre, at Ukraine har muligheden for at forsvare sig selv og at flest muligt derfor skal inddrages?

Theresa Scavenius: Hvordan står det reelt til i Ukraine, og hvad har vi i udsigt? Hvad er status på EU's rolle, og hvilke fremtidsscenarier ser vi ind i? Hvis vi ikke har den viden, vil jeg gerne tage initiativ til, at vi beder Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet om en statusrapport, hvis der er opbakning til det fra udvalget. Men måske har man det allerede i skufferne.

Den fungerende forsvarsminister: Vi har meget i skufferne, men det bliver jo løbende drøftet. Bare i den seneste måned har spørgsmålet om ammunition rykket sig meget. Det Europæiske Forsvarsagentur er nøglen til internationalt samarbejde, og det er derfor, jeg nævner andenbehandlingen af B 30, der finder sted i Folketinget torsdag den 23. februar 2023. Fordi i øjeblikket har vi ikke mulighed for at blive en del af forslaget. Vi vil have muligheden for at indtræde, højst sandsynlig allerede fra fredag den 24. februar, hvis Folketinget stemmer beslutningsforslaget igennem.

I Danmark gør vi os også overvejelser om, hvordan vi kan styrke ammunitionsproduktion. Jeg har selv igangsat en kortlægning af den tidligere ammunitionsfabrik, der ligger i Elling ved Frederikshavn.

Jeg mener ikke, det er nogen eskalering af situationen. Det er med til at sikre, at ukrainerne har mulighed for at blive herre i eget hus. De er voldsomt pressede i øjeblikket. Rusland udtaler offentligt, at de er villige til, at denne konflikt kan komme til at vare i længere tid. Derfor er vi i en kritisk fase i øjeblikket.

NOT Spørgsmålet er, om vi fra europæisk side er gearret til at befinde os i den situation, som vi befinder os i nu. Og det er vi jo ikke, for vi har ikke de faciliteter, der skal til for at sikre en hurtigere ammunitionsproduktion. Men vi kan folde det ud i et skriftligt notat, som kan danne baggrund for eventuelle opfølgende spørgsmål.

Til Søren Søndergaard: Det er jo allerede sådan, at både Storbritannien og Norge bidrager rigtig meget på baggrund af beslutninger, de selv har truffet. For mig er det her et spørgsmål om både-og. Det er ingen hemmelighed, at vi også overvejer, om vi kan samarbejde med f.eks. Norge på nogle felter, hvor det giver mening. Vi har allerede samarbejdet med nordmændene, og vi afsøger løbende, om der skal indgås andre partnerskaber end det, som er på dagsordenen her i dag. Så jeg synes sådan set ikke, at det her på nogen måde skulle give nogen problemer – snarere tværtimod. Fokus er at få en større grad af volumen i ammunitionsproduktionen.

Søren Søndergaard: Jeg er glad for, at ministeren bekræfter, at det er fuldt ud muligt at støtte Ukraine og deres ret til selvbestemmelse, også på det militære plan, selv om man ikke er medlem af EU, og også selv om man ikke er medlem af Det Europæiske Forsvarsagentur. Det er fuldt ud muligt. Og jeg forstår det også sådan, at man selvfølgelig fortsat vil sikre, at der sker den tætteste koordinering, også med de lande, som ikke er med i det samarbejde.

Den fungerende forsvarsminister: Jeg vil ikke påstå, at nu bliver alt godt. Norge og Storbritannien kan gøre meget, og det gør de allerede. Norge har allerede truffet mange stærke beslutninger for at støtte Ukraine på mange forskellige fronter. Så det er ikke for at udstille nogen, men det giver bedre vilkår for at deltage i samarbejder som Det Europæiske Forsvarsagentur, hvilket vi indtil videre ikke har haft mulighed for. Det var faktisk også en del af diskussionen i Folketingssalen under førstebehandlingen af forslaget. Nu er det blevet meget mere aktualiseret på grund af de aktuelle udfordringer.

5. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

6. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Rådsmøde nr. 3940 (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023

EUU alm. del (20222) – Bilag 310 (kommenteret dagsorden)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Punkt 8 om geografiske betegnelser forelægges til forhandlingsoplæg, mens de resterende punkter er til orientering.

1. Markedssituationen for landbrugsvarer

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (sammenfatning side 3)

EUU alm. del (20222) – Bilag 200 (udvalgsmødereferat side 337, senest behandlet i EUU 27/1-23)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Markedssituationen for landbrugsvarer er generelt i bedring med større stabilitet og faldende råvarepriser. Det har været vigtigt at sikre eksport af landbrugsvarer fra Ukraine via Sortehavet bl.a. gennem FN-aftalerne. Det er også afgørende, at EU har været med til at sikre alternative fragtruter til lands. Det er desuden positivt, at der forventes at ske en forlængelse af Ukraines toldfri adgang til EU.

Theresa Scavenius: Områderne på rådsmødedagsordenen er rigtig vigtige for Alternativet, fordi det både drejer sig om biodiversitet, havet og klimapolitik.

Markedssituationen for landbrugsvarer er et rigtig interessant sted at starte, for i udgangspunktet vil vi jo selvfølgelig gerne se en helt anden type landbrugspolitik. Det fremgår af regeringens holdning, at vi skal være meget markedsorienterede og konkurrencedygtige osv. Hvis vi ser på, hvad konkurrencesituationen er, siger ministeren godt nok, at fødevarerpriserne er stabiliserede, men som jeg læser det, synes jeg, at de virker meget ustabile og flukturerende, hvilket er ret bekymrende. Årsagen er bl.a. risiko for svinepest, og at Kina vil importere mindre fra Europa. Der er i øvrigt også udsigt til CO₂-afgifter i Europa, og i det hele taget er der diskussionen om, at vores natur er i en så dårlig tilstand, og der er så meget næringsstofforurening, at vores naturs kapacitet til fødevarerproduktion er faldende.

I den situation er markedsorienteringen ret problematisk. Spørgsmålet er, om vi i virkeligheden tjener vores virksomheder bedst ved bare at vende det blinde øje til. Eller om vi skal se lidt mere alvorligt på, hvordan vi fremadrettet skaber et mere bæredygtigt marked. Hvis vi bare bliver inden for ønsket om at have en konkurrencedygtig landbrugssektor, så er sandheden, at vi er ved at skabe en sektor, som ikke er konkurrencedygtig på det internationale marked. Det synes jeg virkelig vi skal kigge nøje på. Det handler også om, hvorvidt vi skal øge vores kapacitet til at fremstille mere gødning i Europa, hvilket jeg kan forstå, at regeringen støtter. Men spørgsmålet er, om det er den rigtige vej at gå med den kolossale udfordring, vi har med hensyn til kvælstofs- og næringsstofforurening i vores natur.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Theresa Scavenius spørger, om vi ikke skulle lægge det hele om på en anden måde. Det er ret vigtigt, at vi har stabile fødevarerkanaler, også ud af Ukraine. Udfordringen har primært drejet sig om kornpriserne, som nu er mere stabiliserede, end de var for måneder eller måske et års tid siden. Man kan godt argumentere for, at man skal lægge

landbrugsproduktionen helt om, og regeringen lægger også op til at understøtte en omlægning, f.eks. med plantefonden (L 12 Forslag til lov om Fonden for Plantebaserede Fødevarer). Det har vi netop ud fra den betragtning, at der kan være andre efterspørgsler på fødevarer, som kan være relevante. Men det er også vigtigt at understrege, at vi bliver nødt til at have stabile fødevarekanaler for at sikre fødevareforsyning både i Europa og i resten af verden. Dér spiller Ukraine en særlig rolle, og derfor ser jeg med tilfredshed på, at det er lykkedes at skabe fødevarekanaler i Sortehavet, og EU har også spillet en rolle over land.

Theresa Scavenius: Vi er jo selvfølgelig alle sammen overordnet interesserede i at beskytte fødevareforsyningen, men spørgsmålet er bare, hvordan vi bedst gør det. Vi bliver nødt til at tage ansvar for situationen med zoonoser. Vi har lige været igennem en stor pandemi, som har smadret sindssygt meget i både verden og Danmark. Derfor handler det om at forstå, hvorfor vi ikke lærer af det. Vi bliver nødt til at forstå, hvordan meget store dyrehold udgør en kæmpestor sundhedsmæssig risiko.

Derudover bliver vi nødt til at forholde os til, at vores landbrugsjord er ekstremt overgødet og næringsforurennet. Derfor har vi en ekstremt udpint jord, hvilket er en risiko for opretholdelse af vores fødevareforsyning. Nogle af de ting bliver vi nødt til at få kigget på og naturgenoprette og i højere grad også arbejde med et ressourceregnskab.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Diskussionen om fødevareproduktion og -sikkerhed er rigtig vigtig. Derfor har vi forskellige initiativer som f.eks. plantefonden og økologistrategi, som er med til at underbygge en stadigt mere bæredygtig fødevareproduktion. Det er også med til at underbygge det, der efterspørges på markederne, men også, at vi fremadrettet vil kunne levere produkter af høj kvalitet og i det hele taget være leveringsdygtige. Der ligger nogle ting, som vi kan arbejde videre på, men som allerede er i gang.

2. Internationale handelsaftaler og -forhandlinger på landbrugsområdet

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 8)

Rådsmøde 3900 – Bilag 2 (skriftlige forelæggelse af 13/10-22)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Ukraine vil fylde meget. Et andet element vil være den netop indgåede principaftale om implementeringen af Nordirlandsprotokollen.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

3. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og havpagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

KOM (2023) 0103

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 15)

Se ministerens bemærkninger og debatten under punkt 5.

4. Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

KOM (2023) 0101

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 20)

Se ministerens bemærkninger og debatten under punkt 5.

5. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt Det Europæiske Regionsudvalg – EU handlingsplan: Beskyttelse og gendannelse af marine økosystemer for bæredygtigt og robust fiskeri

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

KOM (2023) 0102

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 24)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Punkt 3 til 6 på dagsordenen for rådsmødet handler om fire meddelelser fra Kommissionen om den fremtidige fiskeripolitik. Kommissionens hensigt er at forbedre bæredygtighed og modstandsdygtighed i EU's fiskeri- og akvakultursektor.

De to første meddelelser (Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet og Rådet om den fælles fiskeripolitik i dag og i morgen: En fiskeri- og havpagt mod bæredygtig, videnskabeligt baseret, innovativ og inklusiv fiskeriforvaltning og Kommissionens rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om implementeringen af Rådets forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter) gør status for den fælles fiskeripolitik i sin helhed og den fælles markedsordning for fiskevarer. Kommissionens fokus er her på en forbedret implementering af de gældende regler.

EU er på fiskeriområdet forandret væsentligt med brexit. Det er fundamentalt, at EU har et tæt samarbejde med tredjelande, som vi deler fiskebestande med – især Storbritannien og Norge. Kun på den måde sikrer vi en bæredygtig forvaltning og bedst mulige forhold for fiskeriet mellem farvandede. Fiskeriforhandlingerne med Norge for 2023 er et eksempel på, hvor skævt det kan gå. Det ser heldigvis ud til, at vi nu er meget tæt på en aftale for 2023. Jeg mener desuden, det er vigtigt at understrege, at reglerne skal være enkle og mulige at administrere. Det er en forudsætning for en velfungerende fiskeriforvaltning.

I meddelelsen om marine økosystemer ønsker Kommissionen, at alt fiskeri med bundslæbende redskaber forbydes i beskyttede havområder. Det er meget vidtgående. Regeringen er som udgangspunkt positiv over for Kommissionens plan for genopretning af havnaturen. Et sundt havmiljø vil også styrke fiskerierhvervet. Men det er i den sammenhæng vigtigt, at der fortsat er plads til fiskeri med bundslæbende redskaber i beskyttede havområder, hvor det ikke skader formålet med beskyttelsen.

Forhåbentlig kan Kommissionens målsætninger om energiomstilling bidrage til ensartede konkurrencevilkår i fiskeri- og akvakultursektoren i EU.

På rådsmødet skal der være en første drøftelse af de fire meddelelser. Herefter forventes formandskabet at arbejde videre med udkast til rådskonklusioner.

Marianne Bigum: Socialistisk Folkeparti mener, at man skulle følge Kommissionen med et trawlforbud. Vi mener, at det vil være til gavn – ikke bare for de marine økosystemer, men også for fuglene, i og med at fødegrundlaget vil blive bevaret gennem bunddyr og planter.

Der står i regeringens holdning, at et generelt forbud mod bundsløbende fiskeriredskaber vil føre til lukning af et større fuglebeskyttelsesområde i Skagerrak. Det kan jeg simpelt hen ikke følge. Kan ministeren forklare det?

Kunne ministeren genoverveje positionen med hensyn til forbud mod bundtrawl og følge Kommissionens indstilling, som vi synes er den helt rigtige?

Theresa Scavenius: Ministeren nævnte, at regeringen støtter Kommissionen, men med et stort »men«, som måske i virkeligheden var et nej. Det er meget uklart, hvad regeringens position i virkeligheden er.

I samlenotatet står under »Konsekvenser«, at halvdelen af værdien fra de danske landinger af fisk kommer fra det bundsløbende fiskeri. Det vil sige, at halvdelen af vores fiskeri får en udfordring, hvis forbuddet bliver til noget. Så forstår jeg godt, at man måske fra dansk side tænker, at vi skal beskytte fiskeriet, men spørgsmålet er, om det er en god position, når man ser på vores store naturmæssige udfordringer. Det er Alternativets position, at vi i stedet skal prioritere klima og mere bæredygtig kultur i vores hav. Vi ville ønske, at regeringen også stod for det.

Søren Søndergaard: Er denne regerings politik på dette område nøjagtig identisk med den politik, der var under den tidligere regering, og det, som den tidligere fiskeriminister har givet udtryk for i Europaudvalget?

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Marianne Bigum spørger til, hvilke konsekvenser trawlforbuddet får for et specifikt fuglebeskyttelsesområde. Vi lægger op til at være positive over for begrænsning af bundsløbende redskaber, men der kan være steder, hvor man kan diskutere, hvad det er, man beskytter. Vi må ikke gå på kompromis med det, hvis det eksempelvis er en fugleart, men det betyder ikke, at man ikke nødvendigvis også kan bruge bundsløbende redskaber, uden at det går ud over den beskyttelse, som er formålet. Hvis man indførte et trawlforbud i det pågældende område, ville det faktisk betyde en lukning af det område for fiskeridelen.

Theresa Scavenius kommenterer også på, at halvdelen af fiskeriet kommer fra det bundsløbende fiskeri, og det er jo balancen i, hvordan vi på den ene side beskytter vores havmiljø dér, hvor der er særligt beskyttelsesbehov, og på den anden side stadig væk giver plads til fiskeri i vores farvande.

Marianne Bigum: Ministeren siger, at der i holdningen også ligger et ønske om, at der skal være plads til fiskeri i vores farvande – det ønske deler jeg til fulde. Derfor undrer det mig egentlig også, at man i debatten negligerer, at et trawlforbud faktisk fører til øgede fiskebestande. Det kan vi jo se i Øresund og i Lyme Bay i England. Der står i forbindelse med afsnittet »Konsekvenser«, at handlingsplanen vil kunne få stor negativ betydning for dansk erhvervsfiskeri, og jeg har lyst til at påpege, at det gælder for det nuværende danske erhvervsfiskeri. For der er jo andre fiskerimuligheder end bundtrawl. Jeg ser forslaget som en investering i fremtidens fiskesektor, så der er nok fisk. Vores havmiljø og fiskebestand har det rigtig dårligt, og det er vi nødt til at stoppe, hvis fiskere i fremtiden skal kunne leve af det.

Jeg fik ikke svar på mit spørgsmål om fuglebeskyttelsesområdet i Skagerrak. Det fremstår i regeringens holdning, som om et forbud mod bundsløbende fiskeriredskaber vil gå imod EU's naturdirektiv, fordi det vil føre til en lukning af et fuglebeskyttelsesområde i Skagerrak. Jeg kan ikke se,

hvordan et forbud mod erhvervsfiskeri med bundtrawl vil betyde, at fuglebeskyttelsesområdet op-hører.

Theresa Scavenius: Jeg støtter Socialistisk Folkepartis kommentarer med et par tilføjelser. Der står i handlingsplanen om beskyttelse af marine økosystemer, at der ifølge EU-retten faktisk er krav til beskyttelse og genopretning af havbunde. Så det handler ikke bare om at beskytte en eller anden fisk – det handler om, at det er ekstremt vigtigt at få genoprettet den generelle havbund. Problemet er, at bundfiskeri stadig er ekstremt udbredt bl.a. i Danmark. Vi bliver nødt til at have en klar dansk position – er vi for at opretholde EU-retten og beskytte vores havbund, eller er vi ikke? Indstillingen fra Alternativet er, at den danske position burde være, at vi selvfølgelig støtter hundrede procent op om, at vi skal have en bæredygtig marin økosystemkultur.

Søren Søndergaard: Ministeren svarede ikke på mit spørgsmål om, hvorvidt regeringens politik er uændret i forhold til den tidligere regering og det, tidligere ministre har sagt i Europaudvalget.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Til Marianne Bigum: Jeg beklage, hvis mit svar ikke var helt klart. Det er fiskeriet, der bliver lukket, hvis man indfører et trawlforbud – det er ikke fuglebeskyttelsesområdet, der bliver lukket.

Theresa Scavenius spørger også til, hvad trawlforbuddet betyder. Regeringen vil om føje tid præsentere vores forslag til en havplan, og der vil man også kigge på, hvilke områder der skal beskyttes strengt, og hvordan vi passer det ind i alle de andre hensyn og aktiviteter, som vores havområde består af også fremadrettet. Men det er netop vigtigt, at vi finder de rigtige områder og den rigtige balance mellem de forskellige hensyn. Det gælder også de miljømæssige hensyn, som jeg er fuldstændig enig i, at vi skal have et meget stort blik for i samspil med vores fiskerihensyn, vores VE-hensyn (vedvarende energi) og alle de andre hensyn, der også vil være.

Jeg beklager, at jeg ikke fik svaret Søren Søndergaard på, hvordan det ser ud i forhold til tidligere fiskeripolitik. I regeringsprogrammet fremgår det, at vi har udskudt trawlforbuddet i Bælthavet. Vi har også fremrykket fiskerikommissionen til oktober for at se det hele i sammenhæng. I kombination med havplanen vil vi så se, hvordan det hele skal se ud.

Marianne Bigum: Tak for opklaringen af, at forbuddet vil føre til lukning af fiskeriet og ikke fuglebeskyttelsesområdet. Én ting er, at det kan lukke et fiskeri, men hvordan vurderes det så, at det vil ikke leve op til EU's naturdirektiver?

NOT Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Jeg vil godt vende tilbage med den tekniske forklaring på, hvordan det ser ud med direktivbeskyttelse.

Udfordringen har jo været, at vi har et fuglebeskyttelsesområde, og et fuldstændigt forbud mod bundslæbende fiskeredskaber vil de facto betyde lukning for fiskeriet i det pågældende område. Derfor er vores position, at vi gerne vil kunne give mulighed for det, hvis det ikke kompromitterer den beskyttelse, som det pågældende område har f.eks. af fugle eller andre arter – årsagen til, at man har beskyttelsen.

Theresa Scavenius: Formålet med handlingsplanen er jo netop at lukke fiskeri, fordi vi har den store overfiskningsproblematik, så vi bliver nødt til at fiske mindre. Derfor er der ikke noget problem i, at vi skal lukke fiskeri – det er faktisk det, der er formålet med mange af de her ting.

Spørgsmålet om, hvorvidt vi fra dansk side skal leve op til EU-retten om at beskytte og genoprette vores havbund, handler ikke om økonomiske hensyn, det er faktisk et EU-retligt spørgsmål.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Det må jeg vende tilbage til, men det er klart, at vi selvfølgelig skal leve op til vores forpligtelse. Jeg prøver at forholde mig til spørgsmålet, der er på dagsordenen for rådsmødet. Der er diskussionen, hvorvidt vi skal give et fuldstændigt trawlforbud, eller om man kan give tilladelse til fortsat brug af bundsløbende redskaber i beskyttede områder, hvis det ikke kompromitterer det, der er årsagen til oprettelse af det beskyttede område. Hvis man kompromitterer det, er det klart, at situation er en anden.

6. Kommissionens meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Det Europæiske Regionsudvalg om energiomstilling af den europæiske fiskeri- og akvakultursektor

Information fra Kommissionen og udveksling af synspunkter

KOM (2023) 0100

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 29)

Se ministerens bemærkninger og debatten under punkt 5.

7. Kommissionens forslag til Rådets forordning om ændring af forordning (EU) 2023/194 om fastsættelse af fiskerimuligheder for 2023 for visse fiskebestande gældende i EU-farvande og for EU-fiskerifartøjer i visse andre farvande og om fastsættelse af sådanne fiskerimuligheder for visse dybhavsbestande for 2023 og 2024, for så vidt angår visse fiskerimuligheder for 2023 i EU- og ikke EU-farvande herunder tobis

Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.

KOM (2023) 0114

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 32)

EUU alm. del (20222) – Bilag 128 (udvalgsmødereferat side 244 FO, forhandlingsoplæg forelagt 9/12-22)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Forslaget er ikke på selve dagsordenen til rådsmødet.

Efter brexit skal EU og Storbritannien konsultere om kvoten for tobis, og brexit har givet stor bekymring om tobisfiskeriets fremtid.

Det er lykkedes at opnå enighed mellem EU og Storbritannien om kvoten for tobis for i år. Der er en begrænset reduktion på 3 pct. i forhold til rådgivningen i to områder i britiske farvande.

Regeringen støtter aftalen. Det er vigtigt, at aftalen nu formaliseres i kvoteforordningen, så fiskeriet kan starte fra den 1. april 2023.

Storbritannien har dog også netop fremlagt en offentlig høring om fremadrettet at forbyde alt tobisfiskeri i engelske farvande. Det ser jeg meget alvorligt på.

Theresa Scavenius: Kan ministeren uddybe, hvorfor Storbritannien har forbudt fiskeri med bundslæbende redskaber? Så er der den danske vinkel på det. Vi har problemer med PFAS i fiskemel, og spørgsmålet er, om det er det rigtige tidspunkt at øge mulighederne for at fiske tobis, når det simpelt hen er for risikabelt dels ud fra et forureningsperspektiv, dels ud fra et fiskeribestandsperspektiv. Vi har i forvejen udfordringer med fiskebestanden, og så skal vi måske ikke fjerne fiskenes mad.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Storbritanniens forbud angår Doggerbanke, som er en vigtig banke i den centrale del af Nordsøen, der ligger i både den britiske zone og EU-zonen. Som jeg har fået oplyst det, har danske fiskere i det område i perioden 2013-2020 gennemsnitligt landet fisk for 27 mio. kr. om året, hvor langt størstedelen er tobis. Derfor handler det også om, at dansk fiskeri har adgang til nogle områder, som vi tidligere har haft det, og når Storbritannien begynder at sige, at der pludselig kan være et forbud, har det selvfølgelig en indvirkning på fiskerimulighederne i den sammenhæng.

Det er rigtigt, at vi har konstateret PFAS i fiskemel fra bl.a. tobis. Derfor har vi bedt Fødevarestyrelsen om i 2023 at øge prøveantallet af kontroller for PFAS i foder. Det vil desuden indgå i Fødevarestyrelsens kontrol med fodervirksomheders egenkontrol, så virksomhederne i højere grad vil kunne redegøre for, at der netop ikke er et for højt PFAS-indhold i det foder, de sælger. Derfor burde den

problemstilling ikke give anledning til, at vi ikke skulle kunne fiske tobis, men det er selvfølgelig vigtigt, at vi holder øje med problematikken.

FO 8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om den Europæiske Unions geografiske betegnelser for vin, spiritus og landbrugsprodukter og kvalitetsordninger for landbrugsprodukter, om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2017/1001 og (EU) 2019/787 og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1151/2012

Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.

KOM (2022) 0134

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlenotat side 36)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Forslaget er ikke på dagsordenen for rådsmødet. Men da der snart forventes fastlagt en holdning i Rådet, forelægges det til forhandlingsoplæg nu.

En geografisk betegnelse er en betegnelse, der anvendes på en fødevarer eller et landbrugsprodukt, der er fremstillet eller forarbejdet i et afgrænset geografisk område. Generelt er ordningerne ikke særlig kendte i Danmark. De er til gengæld populære i Sydeuropa.

Formålet med forslaget er at gøre ordningerne mere effektive. Bl.a. ved at formalisere den rolle, som EU's Kontor for Intellectuel Ejendomsret allerede har i sagsbehandlingen. Forslaget åbner også op for at inddrage bæredygtighed på frivillig basis. En række medlemsstater er skeptiske over for at overføre opgaver til EU's Kontor for Intellectuel Ejendomsret. Et centralt element i kompromisset i Rådet vil derfor være at fastlægge, hvilke konkrete opgaver kontoret kan varetage.

Regeringens forhandlingsoplæg går ud på, at man fra dansk side støtter forslaget, idet man lægger vægt på, at

- ordningen skal være enkel at administrere, tilstrækkelig fleksibel og markedsorienteret, tage hensyn til private og nationale ordninger og skal sikre bæredygtighed, sunde fødevarer og innovation
- ordningen skal være WTO-medholdelig og i overensstemmelse med andre internationale aftaler
- de initiativer, der udspringer af forslaget, skal være forbrugerorienterede og i overensstemmelse med den horisontale fødevarerlovgivning
- varemærkeindehaveres beskyttelse mod registrering af en geografisk betegnelse ikke bør være ringere end den beskyttelse, som varemærkeretten giver over for andre kendetegn
- der ikke etableres et varslingsystem i forbindelse med registrering af domænenavne
- og at udgiften til sagsbehandling af ansøgninger om registrering af geografiske betegnelser ikke overvæltes på virksomheder, der ansøger om varemærke- og designbeskyttelse.

Søren Søndergaard: Jeg er meget skeptisk over for forhandlingsoplægget. Jeg læser det på den måde, at regeringen støtter – ikke meget, men lidt – at EU's opgave på området øges, uanset hvordan man vender og drejer det. Det er efter min mening fuldstændig gaskgag, når man tænker på, hvor mange ressourcer EU-Domstolen har brugt på at finde ud af, om det er salatter eller noget andet. Der er selvfølgelig geografiske forhold, som det er fornuftigt at have regler om. Bordeauxvin

skal komme fra Bordeaux, og samsøkartofler skal komme fra Samsø – det er nogenlunde klart. Men det er mærkeligt, at feta, som betyder skiver, skulle være beskyttet. Skal bidesild også beskyttes som en særlig variant? Der kan være tvivlsspørgsmål om Champagne, fordi det både er en metode og et geografisk område, og det kan man afklare. Men vi har meget svært ved at støtte, at man lægger op til udvidelse på området.

Ministeren for landbrug, fødevarer og fiskeri: Vi støtter intentionerne om, at de geografiske betegnelser også skal bidrage til målene i jord til bord-strategien. Det er også relevant, at bæredygtighed kan indarbejdes som et kriterium i den sammenhæng, og der vil vi også gerne arbejde for, at ordningerne bliver så enkle som muligt at administrere for netop at undgå, at vi skal ud i yderligere kontrolkrav. Ordningerne skal selvfølgelig ikke hindre den handel og fødevarerinnovation, som også er vigtig.

Søren Søndergaard: Det er ikke et specifikt spørgsmål om, at kriteriet om bæredygtighed kommer med. Det er generelt det, at EU tager hånd om området og bruger enorme ressourcer på at håndhæve det, inklusive på områder, hvor det efter vores opfattelse er fuldstændig ligegyldigt. Jeg forstår forhandlingsoplægget på den måde, at regeringen accepterer det og oven i købet går videre ud ad den tangent, og det kan Enhedslisten ikke støtte.

Den fungerende formand: Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten har ytret sig imod det.

9. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om mærkning af økologisk kæledyrsfoder

Sagen er ikke på dagsordenen til rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 20. marts 2023, men forventes vedtaget ved et kommende rådsmøde.

KOM (2022) 0659

Rådsmøde nr. 3940 – Bilag 1 (samlentat side 40)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Danmark kan støtte forslaget, som forventes vedtaget på et kommende rådsmøde.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

10. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

11. Siden sidst

Kommissionens forslag om informationsnet om landbrugsbedrifters bæredygtighed

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri: Formålet med forslaget er at skabe et bedre datagrundlag for at evaluere den fælles landbrugspolitik. Grundnotat om forslaget blev oversendt til Folketinget den 18. juli 2022.

Regeringen støtter hensigten med forslaget. Vi lægger samtidig vægt på, at ordningen for dataindsamling bliver enkel og effektiv for både myndigheder og landbrugere.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 14.44.